

BOG, NAROD, DOMOVINA!

Tabor

**EL FORTIN
10-12 • 2001**

**ORLOV VRH
LJUBLJANSKI GRAD**

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov
TABOR je last in vestnik Tabora DSPB
Mnenje Tabora predstavljajo članki, ki so podpisani od Glavnega odbora
Tabor izdaja konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič
Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila
Za lastništvo odgovarja lic. Ivan Korošec

TABOR is the voice
of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los
Anticomunistas Eslovenos Unidos.
Director: Ing. Antonio Matičič,
Ramón L. Falcón 4158 - C1407GSR Buenos Aires, Argentina
Propietario: lic. Ivan Korošec

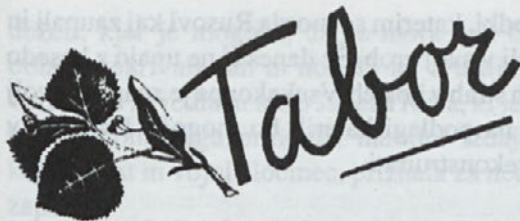
Diagramación, armado e impresión/Oblikovanje in tisk:
Talleres Gráficos VILKO S.R.L., Estados Unidos 425
C1101AAI Buenos Aires, Argentina, Tel. (54-11) 4362-7215
Fax: (54-11) 4307-1953 - E-mail: vilko@ciudad.com.ar

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 321.385

NAROČNINA: Za vse države 20 USA dolarjev

***Dopise, članke, poročila in nakazila
pošiljajte na naslov konzorcija:***

**Ivan Korošec,
A. Lanz (C. 24) 4391
1884 Berazategui
Pcia. Buenos Aires, Argentina
Tel./Fax: +54-11-4258-8952**

**Svobodni sveta
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!**

October-Diciembre 2001 • Buenos Aires • Oktober-December 2001

33 let dolga noč JANEZA RUSA

Iz Slovenije smo prejeli vest, da je 11. maja, t.l. na Golniku umrl in bil 16. maja, v Žalni pri Grosupljem pokopan-upepeljen človek - domobranec Janez Rus, ki se je 33 let skrival pred komunisti.

JANEZ RUS se je rodil 6. januarja, leta 1914 v Žalni št. 54 pri Grosupljem, po domače Jurjev s hriba. Septembra 1943. po kapitulaciji fašistične Italije, so ga skupaj z bratom Jožetom mobilizirali partizani; dočim je Jože na Javorovici padel, Janez pa je od njih dezertiral, kakor je to storilo na stotine prisilnih mobilizirancev, in prestopil slovenskim domobrancem. Ob kapitulaciji nacistične Nemčije ter umiku domobranske vojske na Koroško v prvih dneh maja, 1945. se je vrnil domov ter se z vednostjo edinole svoje matere in sestre skrival po okoliških gozdovih, kot od lovskih psov in pušk obkoljena žival. Sestra mu je v duhu mitološke Antigone po slovensko, v brk krvavi tiraniji, v strahu skrivaj nosila hrano, da ni od lakote poginil.

Ker brata Jožeta, za katerega niso vedeli če je padel, le ni in ni bilo domov in je pričela pritiskati zima, se je Janez Rus pritihotapil domov ter si na podstrešju lastnega doma v senu napravil skrivališče.

Naj bo tudi tu zapisano, da je Janez Rus v tem skrivališču prebil skoraj celih 33 let.

Kaj vse je moral preživeti v tej lastni življenjski temnici, ne bomo

verjetno nikoli zvedeli.Redki, katerim so morda Rusovi kaj zaupali in če so še živi,bodo vse nesli v svoj grob. Še danes si ne upajo z besedo v javnost, ker je še v ljudeh strah v kosteh.Vsekakor pa je znanih dovolj verodostojnih podatkov, na podlagi katerih bo mogoče življenje v skrivališču Janeza Rusa rekonstruirati.

Skrivnost človeške usode in Janeza Rusa je hotela, da je prav smrt njegove matere odprla sinu vrata sicer morda dosmrtno ječe.Ko je namreč njegova mati ležala v hiši na mrtvaškem odru, jo je hotel Janez že pozno zvečer, ko že ni bilo kropilcev, tudi on zadnjikrat videti in za slovo pokropiti. Zlezal je iz podstrešja in tak, kot je bil, postal v hišni vežici in od daleč gledal mater, ki jo je v hišni temi osvetljevala samo luč gorečih sveč.Takrat iznenada opazi, da ga je iz teme zunaj skozi okno videla in spoznala ena od vaških punčar, ki so se še podile okoli hiše. Deklica je odhitela domov in domačim povedala, koga je videla. Kar se je že dolgo sumilo, je kmalu zvedela udbovska milica v Grosupljem.(Beri Janez Rusovo lastno pričevanje v reviji Zaveza št.41,str.68,).

Leta 1978 je nekega dne grosupeljska milica v strahu - bali so se, da bo eksplodirala hiša s hribom vred,na katerem je stala - Janeza Rusa aretirala in ga gnala v stilu tistih svinčenih časov, grozeč mu z vislicami v zapor.Dočim je partija poskrbela, da se o sramotnem 33 let trajajočem skrivanju zaradi terorja ne bi med ljudstvom zvedelo.

Vendar so po Evropi in vsem svetu v vseh jezikih tisk, radio in televizija, človeštvu poročali o Janezu Rusu in njegovi 33 let dolgi preživelih noči. Janez Rus je postal čez noč svetovna senzacija.

Vest o njegovi tragični usodi je kot črn laserski žarek zaokrožil zemeljsko oblo in se sproti dotaknil uspavane vesti človeštva 20. stoletja, da se osvesti, kakšno civilizacijo si ustvarja in kakšno kulturo izpodsekava pri koreninah.

Čeprav je Janez Rus s svojo edinstveno osebno tragiko - v marsičem podobno le japonskemu vojaku, ki se je samcat desetletja skrival pred grozoto vojne v divjini azijskega pragozda - seznanil svet o Sloveniji in Jugoslaviji, je tudi vzbudil vprašanje o tem, kdo vlada v

deželi, kjer je mogoče, da se mora nek človek zaradi strahu pred oblastjo skrivati dan in noč 33 let !Partija se je nevarnosti o takem vprašanju zavedla in hitro Janeza Rusa, ki je moral prej biti zanjo že iz revolucionarnega principa, narodni izdajalec, kvisling, nacistični kolaborant in vojni zločinec, priznala za nedolžnega in ga izpustila iz zapora.

Kako ga ne bi našli nedolžnega, če ne bi kljuboval svoji nečloveski usodi v polni zavesti svoje slovenske in domobranske poštenosti, pravičnosti, krščanke vestnosti in osebnostne moralne ter narodnostne nedolžnosti, bi se temu človeku ob očitku kake krivde v 33 let trajajočem samotnem skrivanju zagotovo zmešalo.

Tako postane logično, da je njegovo skrivanje odgovarjalo zavesti v strahu, da je od zunaj obkoljen od paranoje krivcev nepopisnih zločinov. O teh ga je lahko kaj kmalu informirala, ko je o njih zvedela, lastna sestra.

Zaposlili so ga v grosupeljski kovinarski industriji, s čimer so domači družbi in svetu v smislu zavajanja zblufirali, kako pravna, pravična in humanitarna je njihova udboska država. Celo film so posneli o edinstvenem Janezu Rusu in njegovi 33 let dolgi noči.

In resnici na ljubo, partiji se ni izplačalo drugega, kakor tako senzacionalnega teroriziranega skrivača izpustiti iz pripora. Saj so mu grozili z vislicami ali pa bi ga mirne duše odstrelili v brezno že samo zaradi tega, ker je bil domobranec povrhu pa še partizanski dezertter. Partija je preprečila vsako tako novinarsko raziskavanje, ki bi utegnilo privleči na dan, kar je skrivala in ukazala skrivati pod zapriseženo smrtno kaznijo.

Za Rusovim skrivanjem se je torej skrivalo partijsko skrivanje brezprimernih vojnih zločinov in zločinov proti človeštvu ter genocidnosti proti lastnemu narodu. To skrivanje je trajalo do padca komunizma, ko je partija po ustih Spomenke Hribar postopoma, preračunano začela odpirati ventile groze in hudobije, resnice, ki bi utegnila eksplodirati, če je ne bi s perfidnostjo meglene priznavanja ali hlinjenega obžalovanja pred javnostjo zaviljali v plašč: "Bila je pač vojna." (za storjene "napake," ko je šlo za najstrašnejše zločine!) Skrivala

pa se je 53 let in se njene bistvene dokaze če vedno organizirano skriva. Nedolžnega Janeza Rusa pa so proglasili za nedolžnega, nevednega ubogega reveža, da si je bil svoje življenjske moči pravzaprav kriv sam iz svoje neumnosti, nevednosti in presežne (domobranske) strahopetnosti.

Njegov edinstveni človeški slučaj na svetu predstavlja s svojo senzacionalnostjo podobo preteklega, odživetega človeštva, ki pred novim nima drugega izhoda kot skriti se v moderne katakombe.

Če globlje premislimo, partija je Janeza Rusa zlorabila kot sredstvo za svoje nadaljno vzdrževanje na oblasti. Ni ga kot nedolžnega izpustila na prostost, ker te zanj ni bilo več nikjer. Znano je, da se Janez tudi po spustitvi na prosto ni počutil nikoli prostega (kot ptič, ki je iz dolgega bivanja v kletki še vedno najrajši v njej.).

Janez Rus bo ostal za Slovence simbol ustrahovanega in trpečega naroda, burke trajajoče tisoč let. In v tem smislu bo tudi njegova 33 let dolga noč ostala za Slovence kot simbol 55 let dolge strašne noči, s katero je komunistična partija pokrila slovensko življenjsko nebo, kakor je raj pod Triglavom spremenila v eno največjih pokopališč v Evropi.

Smrt Janeza Rusa in pogreb njegovega pepela sta se dogodila skoraj neopazno v Sloveniji. Nekoč zasloveli kot največji ideološki in politični skrivač na svetu, ni zaslužil ob smrti najmanjše javne zaslužene pozornosti in časti.

Na pogrebu so bili njegovi najzvestejši prijatelji, dobri znanci in dobrotniki. Nobenega predstavnika občine, kaj šele naroda ali države ni bilo. Morda so mu domobransko čuteči fantje in dekleta zapeli v slovo kako žalostinko. Morda se je pred njegovim grobom v prelepi Žalni globoko zamislil kak bivši partizan.

Tukaj pa še naš poklon veličini sestrskosti ljubezni brez katere ne bi mogel Janez Rus izpolniti svojega skrivnostnega poslanstva. Kakor mitična Antigona v starogrški tragediji se je Rusova sestra herojsko žrtvovala za svojega brata in tvegala pred tirani tudi svoje življenje, ko se je za njegovo preživetje s strahom morala podajati tekom dolgih

desetletij na nikdar gotovo mejo med življenjem in smrtjo, ki jo je v tistem svinčenem času določala tiranija. Ni se potlej čuditi, da je umrla shirana nekaj let pred svojim bratom.

Slovenci v daljnem svetu, posebno še redko živeči domobranca, ki smo v nekem smislu delili z Janezom Rusom usodo neverjetno dolge noči skrivanja, se s to številko Tabora pridružujemo njegovemu pogrebu in globoko klanjamo njegovemu spominu.

Jaz pa, ki me je njegova aretacija in 33 let dolga noč njegovega skrivanja pretresla in, ki sem imel srečo na njegovem ubožnem kmečkem domu objeti ga in v pogovoru z njim občudovati njegovo otroško nasmejano človečnost, bi mu za njegov nagrobni epitaf tukaj z predgrobno spoštljivostjo posvetil za spomin tele besede:

"Tukaj leži prah človeka, Slovenca in domobranca, ki se je moral kot preganjana žival skrivati 33 let v samotni temi svojega skrivališča, ker je hotel živeti po svoji vesti, krščanski kulturi in stoletni narodni tradiciji."

Branko Rebozov,
Buenos Aires

To fotografijo Janeza Rusa sem posnel ob svojem obisku na njegovem domu, leto pred njegovo smrtjo.

Obsojamo: MITJA RIBIČIČ - ZLOČINEC

Kdo je ta žalostno slavni Ribičič. Oče je učiteljeval v Trstu. Po prvi svetovni vojni se je preselil na Rakek in nato v Ljubljano. Mitja se je rodil leta 1919. Kasneje je bil vpisan na univerzo, toda študija ni dokončal.

Že pred vojno je bil aktiven v partiji. Takoj ob nastanku revolucije, ga je partija poslala na Štajersko, kjer se je izkazal v svoji brutalnosti. Bil je komisar II grupe odredov, pozneje komisar Šlandrove brigade. Ko je bila brigada razbita, mu je partija dodelila mesto političnega komisarja IV. operativne cone.

Po vojni je bil eden najbolj zaupnih oznovcev v Ljubljani. Z 28 leti je bil polkovnik OZNE, nakar je postal notranji minister republike, torej šef vse tajne policije.

Ribičičeva "posebnost" je bila bestialna krutost.

Svoje žrtve je satansko mučil. Celo svojim "tovarišem" ni prizanašal. Kdor se mu je protivil, ta je drago plačal, šel je v "prekomando."

Prvi povojni župan v Mariboru *D. Špindler*, bi lahko marsikaj povedal o Ribičičevi krutosti, o komisarju "Cirilu," ki je v njegovi edinici z gorjačo pobil več partizanov.

Da Špindler ne bi preveč govoril, ga je minister Ribičič enostavno zaprl pod pretvezo, da je med vojno sodeloval z Nemci.

Škof Lenič pripoveduje:

Najbolj brutalno me je zasliševal **Mitja Ribičič**. Na to zasliševanje imam najslabše spomine.

Zasliševanje je potekalo ponoči. Dali so me v bunker, to je podzemna celica brez svetlobe. Tam je bila samo ena deska, na katero sem se zvečer lahko vlegel. Nasproti vrat je gorela celo noč zelo močna žarnica, ki je svetila naravnost v obraz. Ob devetih je bilo obvezno spanje. Počakali so, da sem zaspal, nato pa so nenadoma odprli vrata in vpili: "Kdo ste vi? Hitro na zaslišanje!" Ko sem prišel nazaj in malo zadremal, se je ponovilo isto, in tako vso noč, noč za nočjo.

Po dveh mesecih bunkerja, so me dali v samico, kjer sem preživel dve leti in dva meseca, popolnoma sam.

"Ali je notranji minister Ribičič vedel," ko so zažgali škofa Vovka?
"Ali je Ribičič vedel," kot polkovnik OZNE in notranji minister, za vsa satansko sadistična mučenja jetnikov?

Leta 1945. je bil Ribičič tisti, *ki je organiziral in vodil pokolj 12000 vrnjenih domobrancev iz Vetrinja. Partizani povedo, da je bil Ribičič navzoč pri pokoljih in tudi osebno sodeloval pri mučenju in streljanju.*

Do kdaj bomo še čakali - ??

ZSPB - TABOR

Mitja Ribičič pred preiskovalno komisijo: „Ne vem ničesar!“

FRANCE BALANTIČ

Malokdo je vedel, kakšen umetnik je gorel v tisti usodni noči grahovske obrambe. Samo najbližnji poznavalci njegovih pesniških snovanj smo prestrašeno obnemeli spricho grozotne smrti "pesnika svojske besede in individualnosti." (dr. Tine Debeljak.)

Ob osemdesetletnici rojstva pesnika Franceta Balantiča, je Tabor Toronto priredil spoštljivo proslavo v počastitev spomina velikega pesnika - domobranca. "Talent, ki ga je treba varovati in mu dajati vse možnosti za razvoj." (Dr. Tine Debeljak.)

France Balantič, največji pesnik medvojnne dobe, se je rodil v Kamniku 29. novembra, 1921. Izhajal je iz delavske družine. Bil je prvorojenec in imel še dve sestri.

Na materino željo je odšel v Ljubljano v klasično gimnazijo, kamor se je vozil vsak dan z vlakom.

V višji gimnaziji ga je pritegnila literatura in slovanski jeziki. Našel se je s sošolcem Francetom Kremžarjem in po njem spoznal vrsto mlajših umetnikov. Balantič kot mistik in pesnik, se je globlje zavedal usodnosti, ki je zajemala ves narod, je bil tiste dni poln domotožja, bolesti in tesnobe, ki se odražajo v njegovih delih.

Junija 1942 je bil Balantič z drugimi fanti iz Most odpeljan v internacijo v Gonars, kjer je ostal ob groznem stradežu in osamljenosti do novembra istega leta. Tam je doživel in zasnoval Gonarske sonete.

Februarja 1943, se je pridružil prijatelju Kremžarju, ki je poveljeval enoti vaških stražarjev v Grahovem pri Cerknici. Z njim je doživel obleganje Pudoba in se rešil v Ljubljano. Nato pa se je pridružil domobrancem in odšel s Kremžarjem zopet na postojanko Grahovo.

Dne 23. novembra istega leta, je partizanska Tomšičeva brigada obkolila vas in s topom (kar branilci niso računali) zažgala postojanko. Domobranci so rajši zgoreli, kot bi se podali banditom. Med 43. branilci je zgorel tudi France Balantič, en teden pred svojim 22. rojstnim dnevom. Njegovi zogleneli posmrtni ostanki so z drugimi pokopani na grahovskem vaškem pokopališču.

France Balantič je bil eden izmed avtorjev, ki so pol stoletja ostajali zunaj literarnega življenja. Bil je izločen iz domače javnosti, toda živel je z mladino, ki je skrivaj prebiral njegovo prepovedano poezijo.

Balantič je živa beseda, polna mladostnega čustva, ki nosi v sebi prvine kaotičnega časa. Njegova pesem, rahločuten in neomadeževan izraz

vrhunskega oblikovalca slovenske besede živi in se vključuje med najvidnejša dela slovenske ustvarjalnosti.

Balantič je pripravljala rokopisno zbirko "Muževna sem steblika" spomladi 1942.

Ljudska knjigarna je zbirko odkupila, vendar je ni nikoli natisnila. Glavne teme njegove poezije so bile: ljubezen, smrt, čas, Bog.

Kmalu po njegovi smrti je dr. Tine Debeljak zbral vse njegove pesmi in jih maja, 1944 izdal v knjigi "V ognju groze plapolam."

Istega leta je bil Balantič v javnosti recitiran na literarno-glazbenem večeru v ljubljanski Drami.

Od prireditev posvečenih Balantiču, je spominski večer 9. junija 1944 v ljubljanski Drami, kjer je operna pevka Franja Golob pela Jožeta Osano izvirno skladbo "Zasuta usta."

Doma in v svetu je še nekaj Balantičevih sošolcev (v Torontu so trije), ki se ga spominjajo kot mirnega, nekoliko sanjavega mladenčca, z bujnimi plavimi lasmi in nežnim, skoraj dekliškim obrazom. Pred veliko maturo je bil dolgo časa resno bolan, toda se je dovoljno pozdravil, da se je po maturi vpisal na slavistiko.

V komunistični revoluciji je čutil dolžnost, da se pridruži fantom, ki so branili življenje in kulturo.

Igor:

*O, naj te imenujem brata!
Naj vstopim skoz pojoča vrata
v svetišče tvoje.
Kot Tebi, naj srce mi poje
in vriska zadnji spev v plamenih.
Kot Ti, še jaz naj na kolenih
labodjo pesem v ogenj shranim
in v smrt zgorim z nasmehom vdanim!
Balantič, brat, sežgani klas na njivi dozoreli.*

France Balantič

**Ležim v globini tiho, tiho.
V dolini mrzel je večer in pust.
Pri meni noč je in mi sveti.
Joj, lep je molk s prstjo zasutih ust.!**

**Moj spev je ves tih,
ne moti ga kri, ki umira,
ne plakanje v dnevih nemira.
Moj spev je kot vzdih,
kot venec solza je svetlih,
ki veter jih rožam utira.**

Janez Bohinc, Slovenija

Pridi Nikolaj

*Pridi že pridi svet Nikolaj
leto že dolgo čakamo zdaj.
Dolge večere
polni smo vere,
da nas obiščeš in obdariš.*

*Pridi naš dobri svet Nikolaj,
prošnje vse naše uslišati daj.
Da nas otroke
iz dobre roke,
z darom ti svojim razveseliš.*

*Pridi med svoje svet Nikolaj,
s sabo prinesi lepi svoj raj.
Lepo življenje
žar hrepenenje,
v srcih ljubezen, nam oživiš.*

Nadžkof Vovk in njegov čas

To zadnje škofovo posvečenje je potekalo po starem obredu. Stolnica je bila polna. Naenkrat pa so si vsi navzoči začeli brisati solze. Šele kasneje smo izvedeli, da so razpršili solzilni plin tako, da so ljudi pregnali iz cerkve.

Škof Lenič pripoveduje: "med kosilom so me klicali na zaslišanje. Prišli so trije na škofijo in me začeli spraševati, če bi mogel povedati koga sumim. Pa sem jim rekel: "Veste jaz sem bil ta teden pri notranjem ministru (polkovniku OZNE Ribičiču, n.op.) in eno uro mi je govoril, da bodo demonstracije, če bo posvečenje. Prosim, kar njega vprašajte, pa bo vam pojasnil. Pa smo končali."

Pravijo, da mora biti duhovnik v spovednici kot jagnje, na prižnici pa kot lev. Škof Vovk je bil izredno neustrašen v svojih pridigah.

Na veliki teden leta 1947 so morali nemški ujetniki izkopati 15 trupel žrtev komunistov: Profesorja dr. Lamberta Erlicha, bana dr. Marka Natlačena, Iva Peršuha, Jaroslava Kiklja, Frančka Župca in druge, ker so ljudje nosili cvetje na njihove grobove. Odpeljali so jih neznano kam.

Ljubljana je bila vznemirjena.

Škof je že na veliki petek pri pridigi odločno obsodil to početje:

Anton Vovk je bil dober pridigar

"Tisti, ki niti kosti mrtvih ne puste pri miru, so slabši kot šakali in hijene." Tudi na Orlovem vrhu pokopane domobranci so o veliki noči izkopali. V spremstvu oblastnikov so neko noč prišli nemški ujetniki s kamijoni. Ujetnikom so dali piti žganja kolikor so hoteli. Vem, da so izkopali še več drugih grobov, vseh tistih, ki jih je OF likvidirala. Kamijoni so morali odpeljati nekam proti Postojni kje so jih vrgli v neznano brezno. Iz zgodovine vemo: "V prvem stoletju je rimski cesar izdal ukaz, da morajo grobovi za vselej ostati nedotakljivi. Kdorkoli bi odprl grobove, ali izkopal trupla, ali jih prenesel drugam z zlobno nakano, naj pride pred sodišče. Prav nihče ne sme prenesti trupel. V nasprotnem primeru je obsojen na smrt zaradi onečaščenja grobov."

(V informativni prilogi Nove zaveze št. 40 pa beremo pod naslovom: Grobišče na Orlovem vrhu:

Po vojni je neznano kdo in kdaj izkopal krste z mrtvimi...!!)

Na shodu v Ljubljani 18.8.1974 je Kardelj govoril:

"Nihče ni prinesel slovenskemu narodu toliko gorja, nesreče, krvi, mučeništva in trpljenja, kakor ga je prinesla ta mala reakcionarna klika, vselej v tuji službi, vselej lakaj izkoriščevalcev delovnega ljudstva, vselej dekla kapitalizma in mednarodnega imperializma."

Po govoru je druhal demonstrirala pred škofijo. S sekirami so razbili vrata in vdrli v škofijo kjer so vse razdejali.

Škofov tajnik v ječi.

Najbolj brutalno me je zasliševal Mitja Ribičič. Na to zališevanje imam najslabše spomine.

Zašliševenje je potekalo ponoči. Dali so me v bunker, to je podzemna celica brez svetlobe.

Tam je bila samo ena deska, na katero sem se zvečer lahko vlegel. Nasproti vrat je gorela zelo močna žarnica, ki je svetila vso noč naravnost v obraz. Ob devetih je bilo obvezno spanje. Počakali so, da sem zaspal, nato pa so nenadoma odprli vrata in vpili: "Kdo ste vi? Hitro na zaslišanje!" Ko sem prišel nazaj in malo zadremal, se je ponovilo zopet isto. In tako vso noč, noč za nočjo.

Po dveh mesecih bunkerja, so me dali v samico, kjer sem preživel dve leti

in dva meseca. -Vseskozi popolnoma sam...

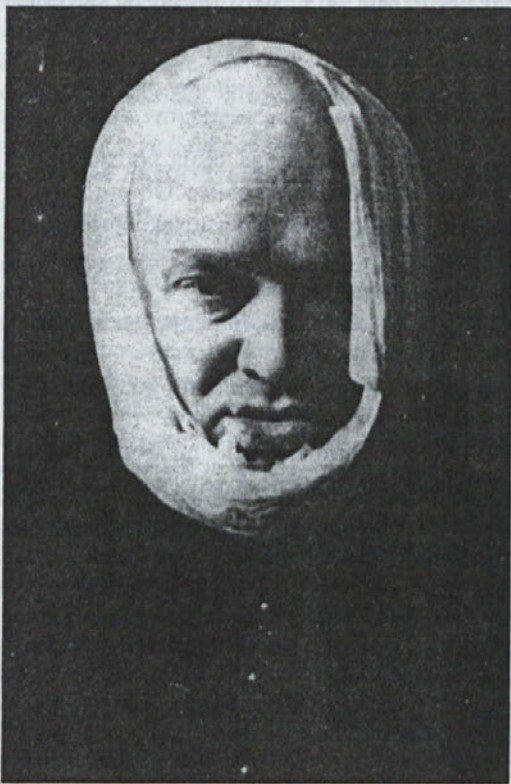
Navodila KP za razmerje do vere in duhovnikov so izdali:

"Božje zapovedi so verige ki uklepajo človeka v suženjstvo. Verniki naj ne klečeplazijo okoli spovednic in naj ne ližejo obhajilnih miz.

Duhovnike blatite in natančno preučite vsakega da iztaknete kakšno njegovo napako, hibo, senčno stran. Nič ne de, če ni resnično, važno je le, da je možno. Potlej razkrinkujte, ponižujte, udrihajte. To se najboj posreči, če se duhovnik ne more braniti, ko je zaprt."

Zažig škofa.

Ko smo na postaji čakali so prišli iz Stopič trije kmetje z zapravljevčki in se

ustavili pod kostanji nasproti postaje. Takoj so prišli trije moški in obstopili voznike: **Zginite od koder ste prišli, če ne bomo zdrobili vozove in zmetali v jarek.** Vozniki so se branili češ, da so naročeni za škofa in spremljevalce.

"Zginite, dokler ste še živi in zdravi. Škof se z vami ne bo peljal!"

Vozniki so skočili na vozove in se odpeljali.

Na postaji je bilo polno potnikov. Vidnih nasprotnikov je bilo kakih deset. Škof je odšel iz Ljubljane z jutranjim vlakom.

Ker sta bila škofijska tajnika v ječi sta škofa spremljala dr. Franc Kimmovc in župnik iz

Mengša, Franc Čampa. Dr. Kimovec pravi: V vlaku smo potovali v tretjem razredu. Poleg nas treh je v isti vrsti sedelo še nekaj potnikov. Vlak je bil poln.

V predoru pred Mirno pečjo smo bili politi z mastno tekočino. Šele zunaj predora smo ugotovili da gre za karbol. V tunelu zaradi teme nismo mogli ugotoviti kdo nas je polil.

Obliva so bili deležni tudi drugi potniki.

Škof je že tedaj dejal, da je bilo to namenjeno njemu.

Do Novega mesta smo nato stali ker so bile klopi mokre in smo se morali snažiti.

Na poti proti izhodu iz postaje je nekdo iz množice nad škofom zaupil: **"Kam greš?"**

Škof je odgovoril: "V Stopiče."

Nekateri so začeli kričati naj gre nazaj, da v Novo mesto ne bo prišel izdajalec, ker je mesto trdnjava partizanstva in podobne stvari, saj so ljudje kričali drug čez drugega.

Na zahtevo, da mora nazaj je škof mirno odgovoril: "Če nas ne pustite naprej, bomo šli pa nazaj."

Kričanje in izbruhi so se še povečali. Množica je škofa potisnila proti vagonu. Neki moški, manjše postave je škofa udaril s palico. Ob tem so škofa začeli polivati s tinto, eden teh pa je v škofa zagnal belkasto tekočino in takoj je bil škof v ognju.

Ko je obleka na škofu gorela mu ni nihče pomagal.

Škof je gorečo suknjo vrgel na tla in je gorela na tleh, dokler je ni nekdo vrgel proč.

Klub temu, da je škof odvrzel gorečo suknjo, je še zmeraj gorel talar. Ta ogenj je škof sam pogasil z šalom ki ga je imel okoli vratu.

Ožgan po obrazu in vratu, je mirno, brez pritožbe sedel na klop in večkrat kot sam zase ponovil: "Kaj sem jim storil?" Končno so se pojavili miličniki. Škofa so spravili v čakalnico, da bo varen. Druhal je pritisnila za njimi. z nenehnim zasramovanjem in zmerjanjem.

Na zahtevo ljudi je moral škof stopiti na mizo tako, da so ga lahko videli vsi., ga zmerjali in pretepali.

Nekdo je zakričal, da je tega že zadosti, da naj puste, da bomo šli v Ljubljano. Druhal je odnehala, vpila pa še vedno.

Prošt Kimovec zaključuje: "Jaz imam od tedaj našega škofa za svetnika!"

Partizanstvo in revolucija.

Da so dogodki, ki so bili za Slovence tako pomembni, s tako silo zopet stopili v ospredje in razdelili slovensko javnost, je po svoje razumljivo.

Na eni strani so "premaganci", ki so životarili v lastni deželi kot drugorazredni državljani, na drugi strani pa "zmagovalci," ki so uživali vse mogoče privilegije boljševiškega režima. Tako eni kot drugi se čutijo sedaj oškodovani. "Zmagovalci," verni podaniki bivšega komunističnega režima slutijo, da bodo v porajajočem se demokratičnem režimu, ki bo prej ali slej postavil stvari na pravo mesto, pahnjeni s piedestala narodnih rešiteljev, z gloriolo brezmadežnih zmagovalcev med navadne smrtnike, ki bodo v zgodovinskem smislu morali odgovarjati za svoja dejanja.

"Premaganci," moralni zmagovalci v ideološkem pogledu, pa terjajo moralno zadoščenje za prestano trpljenje in v vseh pogledih enakopraven status državljanov. Boljali manj objektivnega opazovalca čudi izrazito militanten pristop "zmagovalcev." pri obrambi svojih interesov. V svoji starčevski bojznosti, da bi izgubili izrazito privilegiran položaj v družbi (mnogi se bojijo tudi kazenske odgovornosti), po eni strani trmasto vztrajajo pri popolnoma preživelih komunističnih pozicijah, po drugi strani pa bi se radi čez noč spremenili iz bivših režimščikov, ki so desetletja strastno zagovarjali PRIDOBITVE REVOLUCIJE, v povsem navadne veterane druge svetovne vojne.

Seveda s tem, da bi obdržali vse privilegije, ki jim jih je dodelil bivši totalitarni režim za njihovo zvesto službo. Šli so celo tako daleč, da so zavrgli svoje najsvetejše: REVOLUCIJO. Trdijo, da na slovenskem med zadnjo svetovno vojno revolucije ni bilo. Takšne ugotovitve režimskih zgodovinarjev a la F. Strle niso nič čudnega.

Bolj pa je človek presenečen nad "narodnim herojem" Polakom, ki se je javno brez sramu sprenevedal pred televizijskimi gledalci češ, da med drugo svetovno vojno nikoli ni slišal besede revolucija kot, da v zadnji vojni nismo imeli "ta belih" in "ta rdečih," na las podobno kot v državljanski vojni v Rusiji. Kakor da komunisti med vojno niso pobijali predvsem svojih političnih nasprotnikov. Kakor da ni bilo krutega aziatskega leninističnega obračunavanja s premaganimi političnimi nasprotniki in njihovimi družinami.

Znan je odgovor enega glavnih akterjev na slovenskem Borisa Kidriča, ki je na prošnjo pisatelja Finžgarja, naj vendar prenehajo z divjaškimi umori, odgovoril: Tovariš pisatelj, TO JE REVOLUCIJA.

Komunističnega režima nam niso prinesli ruski vojaki, kot v drugih državah vzhodne Evrope, ampak je bil sad triletne domače krvave revolucije.

In kjer je revolucija, je tudi državljanska vojna.

Znano je, da je bil slovenski narod v zadnji vojni ideološko razdeljen. Več kot polovica Slovencev je bila na strani domobrancev. Ali naj to pomeni, da smo

Slovenci notorični izdajalci?!

Trditev: če ne bi bilo partizanov, tudi ne bi bilo domobrancev, drži. Jasno je, da so komunisti s svojimi leninističnimi metodami zanetili državljanske vojno.

V vsaki komunistični brošuri pred vojno piše, da so za zmago revolucije dovoljena prav vsa sredstva. In tega so se komunisti dosledno držali, brez vsakega moralnega ozira. Splošno je znano, da je bilo veliko fantov v začetku pri partizanih. Ko so pa začutili teror rdečih komisarjev na svoji koži, so pobegnili in se pozneje pridružili protikomunističnim enotam.

Kaj je drugega preostalo n.pr. dolenskem kmetu, ko je zvedel za grozodejstva, ki so se dogajala v Rusiji pod komunistično oblastjo. Kaj je bilo hujšega za vernega slovenskega kmeta, da v Rusiji zapirajo cerkve in jih spreminjajo v hleve. Da so kmetom pobrali zemljo in jih na milijone pobili. Da družina ni več osnovna celica ruskega naroda.

Komunisti, verni leninističnim idealom, so tudi pri nas začeli pobijati dejanske nasprotnike komunistične revolucije: župnike, občinske tajnike, trdne kmete, študente, intelektualce, ali pa čisto preproste državljane, ki so podvomili v OF. Saj so rdeči teror med vojno obsojali celo tisti, ki so ga v začetku vzpodbujali s strašno parolo: "žrtve morajo biti."

V tej stiski se je velik del Slovencev združil, ne v proitaljanske ali pronemške, ampak v protikomunistične oddelke, čeprav je bilo takrat že povsem jasno, da bo Hitler izgubil vojno. Ni bila važna ne Italija ne Nemčija, Slovenija je hotela živeti!

Ruski tanki so zadušili češko pomlad 1968

Ciciban poslušša veter v gozdu

Očka, poslušaj! Kaj v temni je šumi.

Kaj to vzdihuje in tuli ves čas?

--Ciciban, molči no, veter tam glumi,
pleše med drevjem, otresa si mraz.

Kruta je zima vso rast zamorila

kdo bi pozabil gozdni naš kras.

Zdaj reveža vetra preganja nemila,
da si ogrel bi roke, obraz.

Roke otrdele in noge zledenele

in usta, ki snežni zasul mu je prah

in oči, in oči od ledu oslepele

in srce, joj srce, ki razklal ga je strah.

To strašno se sliši, a očka pogledi,

tisoče luči gre iz hriba na hrib,

kot za pogrebom, vsi v isti sledi

padajo v brezna, ki odpro se za hip!

Kaj bi tja gledal, sin, sem se obrni.

Sveče ledu so to z drevja viseče,

ki v noči prižiga jih mesec srebrni

in zvezdnati sij, ki se v temi leskeče.

Očka, ti slep si in gluh prav zares!

Ne vidiš, povsod se blešči po gozdovih.

Iz vsake globeli razžarja se kres.

Glej, angeli beli stoje po vrhovih!

Ciciban, molči in stisni se k meni!

To domobranci so, glej domobranci,

od tujcev izdani, od bratov umorjeni.

To pričaj! Naj zvejo to še zanamci!

Biseromašniku

Prečastitemu gospodu JANEZU LAVRIHU

Biseromašnik
Bodi pozdravljen!
Bisero mašnik
bodi zahvaljen
za šest desetletij
božje daritve,
dobrih del tisoč
in zveste molitve!
Koliko delil si
v tej dobi dobrot!
Koliko tolažil bednih sirot!

Biseromašnik
pomisli, poglej
kako čudovit je
Tvoj jubilej!

Naj Bog ti poplača
za bisere vse!
Naj sto blagoslovov nakloni
Njegovo Ti sveto srce!
Marija Pomagaj,
Slovenije sin,
ljubeče naj spremlja Te
z rajskih višin!

Še mi s šibkim glasom
zahvalimo se,
ko zate molitev
iz srca nam vre:
Na mnoga še leta! - In
Bog živi Te!

*Tvoje ovčke in koštruni
2.julija,1999 - Dr.Gobec Edi.*

**ZVEZA SLOVENSКИH
PROTIKOMUNISTIČNIH BORCEV
TABOR**

*in KONZORCIJ glasila Tabor,
želita svojim članom,
naročnikom in prijateljem
lep sv.Večer, pa zdravja in Božjega
blagoslova v Novem letu 2002.*

MILANU ZAJCU

Za petinsedemdesetletnico.

Kdo si, kaj si, predragi Milan naš?

*Mučenec si, ki z žico zvezan
si prehodil strašen križev pot.*

*Ki v grobu množičnem
ob borcih mrtvih, ranjenih,
molčečih, z mrtvimi očmi strmečih,
umirajočih, vzdihujočih v molitvi,
oblit s krvjo, izčrpan,
žejen, lačen, gol,
si v smrtni grozi trepetal.
Med brati tisočerimi
le eden redkih živ ostal.*

Kdo si, kaj si, predragi Milan naš?

*Ti pričevalec si,
ki Bog te z brezna smrti je otel,
v plašč svoje milosti odel,
da škofu Leniču,
zasužnjenim rojakom
ter v Argentini in povsod v tujini,
ponosnim bratom svobodnjakom,
resnico strašno vso si razodel.*

Kdo si, kaj si, predragi Milan naš?

*Ti si junak dolenjskih korenin,
nam vsem spomin in opomin,
da človek brez Boga postane zver.
Ko več pravice in ljubezni ni nikjer,
ko le golazen, za pobiti je kristjan.
Po Judežih Stalinu, Titu in Kardelju
prodan, izdan in pokončan,
ubogi narod pa ogoljufan,
v prevarah hirajoč,
v verige suženjstva vkovan.*

Kdo si kaj si, predragi Milan naš?

*Predvsem si danes kot takrat
prijatelj naš, slovenski brat!
Ponosni nate smo povsod
in srečni, da med nami si,
naš pričevalec nastrašnejših dni.
Za jubilej Ti kličemo
vsi spet in spet:
Bog živi Te
še mnogo zdravih, srečnih let!*

Tvoji sorodniki, soborci in prijatelji.

Dr. Gobec Edi.

Generalu IX. Korpusa.

Tržaški Primorski dnevnik je prinesel zanimiv zapis upokojenega generala Pavla, Šuca z naslovom "Spet prozorne laži o fojbah."

Fojbe imenujemo v slovenskem jeziku brezna. General odvrča vsa tista pisanja, ki so se zadnje čase pojavila v italjanskem tisku, zlasti v tržaškem Piccolu, o pobjah, ki naj bi jih zagrešil IX.korpus in so bile žrtve pometane v katero od brezen.

Hvalevredno v zapisu je, da g. general svoje borce ščiti, kot tudi, da nas pono-vno seznanja, da je IX. korpus bil ustanovljen 13.decembra 1943 in razformi-ran 16.maja, 1945.

Ti datumi so za Primorce pomembni, saj jih marsikdo ne pozna in zato tudi napačno vrednoti in presoja dogodke zadnje vojne na Primorskem. G. general je še zapisal:"

Na svojem operativnem prostoru je IX. korpus deloval v skladu z operativnimi načrti zaveznikov in po vseh pravilih mednarodnega vojaškega prava in veljavnimi konvencijami."

Ob tej ugotovitvi g. generala, pa bi imel nekaj pripomb.

Domobranci, ki so odstopali iz Tolminske, Grahovega ob Bači in Kobarida proti Gorici, so partizani napadli 30. aprila, 1945 na Dolgi njivi in potem še isti dan pri Mrzleku. (Pri koritu.) Te so partizani zajeli zaprli v Solkanu in zaslišali. Kdor se je izjavil za partizanskega simpatizerja so ga izpustili, ostale pa so pobili in zmetali v eno izmed brezen - verjetno brezno Zagomila pri Gragarju. Glavnina teh pobitih domobrancev so bili mladoletni, ki so se ob koncu vojne znašli v teh vrstah in marsikdo sploh ni vedel, kaj se dogaja.

Načelnik NZ za severno Primorsko je bil tedaj Anton Hvala. Ta je tudi zasliševal domobranskega poveljnika iz postojanke Grahovo ob Bači Avguština Žnidaršiča in to v Gorici 5.maja 1945. O tem zazlišanju ni nobenega pisnega dokumenta.

Se vam zdi g. general, da se je ta sramotni dogodek v Solkanu, ko so bili pobiti ti mladostniki, *"da je ta korpus deloval po vseh pravilih mednarodnega vojaškega prava in veljavnih konvencijah?"*

Kadarkoli grem po cesti IX. korpusa v Solkanu, se spomnim na ta strašni in sramoten dogodek.

Drugo na kar vas g. general hočem opozoriti je Gorenja Trebuša.

Verjetno ste pozabili, da se je pokrajinska komisija VOS za Primorsko avgusta, 1944 preimenovala v odsek OZNE za območje IX. korpusa in tudi delovala v Gorenji Trebuši s sedežem na kmetiji Na gradu, ki je v zgornjem delu doline.

Glavni zapor so imeli na drugem koncu, na Bogatinovšu, glavna zaslišanja pa so opravljali na kmetiji v Rižah. Zaslišane in pretepeane žrtve so gnali uro hoda v Podgrivško grapo in jih tam postrelili. Po oceni domačinov, naj bi bilo tu zasutih na stotine žrtev.

Tudi Melišče nad Babjim Poljem, bi nam lahko kaj povedalo, če bi spregovorilo o grobovih, ki so spodaj, danes že na porasli jasi.

Grobovi v smrekovem gozdu med Lazi in Govci, so znani po "štirih šuštarjih." Čez dan so opravljali svoj poklic, zvečer pa, da se ni slišalo, so se lotili krvavega posla s kladivom in pobijali.

Spominjam se, ko mi je enega od teh, pred mnogimi leti pokazal stric, ki je bil v tistem času terenc in prišepnil: "Ta je krvavi šuštar." Šele danes razumem, kaj mi je hotel povedati.

Tudi Makčevo grapo, so partizani dobro poznali. Tu naj bi ležalo vsaj enaintrideset fantov, ki so bili zajeti v Črnem vrhu.

Nekoliko naprej je Podgrivška grapa. Ne morem, da ne bi omenil Makčev boršt, ki je severno od Bodatinčevih, kjer so tudi grobovi, po času, nekoliko poznejši.

Tam pod zaraslo in razpadlo kmetijo na Bogatinovšu, kakih dvesto metrov od hiše pod strmino, je domnevni grob duhovnika Antona Piska iz Kanala.

V dokumentih OZNE smo prebrali, da je bil ustreljen 3.11.1944. Tu nekje so pokopane tudi cerkljanske žrtve.

G. general oprostite, ali ste vedeli za vse to? Vem da bo vaš odgovor: "Vojna je vojna!" To je dejstvo, vendar kdaj bo dozorel čas, da bomo sposobni priznati, kar je bilo med revolucijo krivičnega, ne glede na kateri strani. Na strani IX.korpusa, so nekatera povelja naravnost pošastna!

Kraška fojba

Primorci naj ne bi pozabili na Gorenjo Trebušo. Ne samo na okrog osemdeset prebivalcev, kolikor jih vztraja še tam, pač pa na vse one, ki jih je kar nekaj sto, ki spe večni sen ob gornjem toku reke Trebuščice in so nam živim v žalosten opomin.

Kar so Teharje, Kočevski Rog, Toško čelo, Krimska jama, za osrednjo Slovenijo, je za Primorsko Gorenja Trebuša.

Tu bi moralo biti za Primorsko svetišče sprave, saj je po žrtvah mnogo številnejše od Lajš.

Na vse to ne sme pozabiti škoflja Koper, katera bi vsaj enkrat letno priredila pobožnost v župnijski cerkvi sv. Frančiška Ksaverija v Gorenji Trebuši. Upam, da bomo tudi to dočakali.

Ambrož Kodelja.

TABOR

Oktober-December 2001

165

Sponimi domobranca Kokalj Janeza

Čez nekaj časa se kamijon ustavi pred nekim poslopjem v Celju. Čakali smo kako uro, nakar so privedli k nam tri civiliste in nas vse skupaj odpeljali. Okoli, že čez polnoči, smo pristali v Ljubljani v poslopju OZNE.

Tam so nas pregledali - ne vem, kaj bi mogli prinesiti s Teharij, razen partizanskih uši - in še smo se morali sleči.

V sobi kamor so nas zaprli smo se znašli pred mlakužo krvi. Nekdo nam je svetoval, naj ne gledamo skozi okno, kajti včeraj so enega ustrelili, ker je gledal ven.

16. avgusta me je prišel iskat stražar, da me pelja na zaslišanje. Zazliševal me je mlad, prijazen oficir ob majhni mizici, na kateri je imel cigarete in pištolo ter me nagovoril: "Fant, če boš po pravici govoril, ti ne bo hudega, če ne te bom pa kar usrelil." Odgovoril sem mu: "Potem pa čim preje, da bom rešen. Če se bom lagal mi ne boste verjeli, če bom govoril resnico pa tudi ne."

Samo pogledal me je izpod čela, rekel pa nič.

Prav malo časa me je izpraševal, jaz pa odgovarjal.

Potem je poklical stražarja, da me je odvedel nazaj v zapor.

Po sedemnajstih dneh zapora na OZNI so me ponoči spet naložili na kamijon in znašel sem se v škofovih zavodih v Št. Vidu.

Vse poslopje je bilo v temi, ko sem stopal za stražarjem v prvo nadstropje. Počutil sem se pa tako, kot bi prišel v prave vice! Iz vseh prostorov, sob in hodnikov je bilo slišati eno samopretresljivo vzdihovanje, pritajen jok in prošnje: "Marija pomagaj!" In to vse tri dni, ko sem tam preživel. Ponoči je bilo to zaradi zunanje tihote še strašnejše kot podnevi. Ubogi ljudje! Človeku se je paralo srce.

Čakal sem, kdaj bo padlo tudi po meni, vse tisto kar sem živel v dušo.

Pa me nihče ni tepel niti vprašal kdo sem, le pokazali so mi trpljenje v vicah...

Po treh dneh so me odpeljali na sodnijo na Miklošičevo.

Ko sem bil še v Teharjah, je prišla ovadba ihanskega krajevnega odbora, da sem sokriv smrti treh partizanov. Da sem aretiral dve terenki in jih poslal v Dachau ter da sem kriv smrti še enega terenca.

Obsodbe, ki me je zadela v Teharjah zaradi domobranstva, me je rešila amnestija, ki je bila razglašena 17. avgusta. Zaradi ovadbe pa sem prišel pod civilno sodišče. Zato moja pot na OZNO in pozneje na sodnijo.

V času mojega zapora na sodniji, so mi vsaj petkrat zamenjali celico.

Ko sem bil v sobi kjer nas je bilo 35 zapornikov, se je nekega dne znašel med nami lazaristovski bogoslovec Andrej Jerman, kasnejši misijonar na Kitejskem, ki je nekaj let pozneje umrl v Buenos Airesu. Takoj je organiziral skupino osmih ki smo vsak večer na glas molili rožni venec. Med zaporniki nismo bili samo domobranci

ampak tudi kriminalci od katerih so se nekateri norčevali se nam smejali in nas zaničevali, vendar motili nas niso. Ob nedeljah pa smo peli litenije Matere božje. Ko je stražar zaslišal petje, ne da ga ni prepovedal, celo odprl je vrata, da se je razlegalo po hodnikih. Za božič pa sem smel celo k polnočnici v sodnijsko kapelo. To so dovolili samo tistim, ki so bili že sojeni. Spremljal me je stražar. Kapela je bila polna zapornikov, maša pa tiha, brez petja.

Tu so bile razmere bolj človeške v primeri z Teharji, čeprav sem prvi mesec prebil v podzemni celici skupaj z dvema domobrancema. V temi, na cementu, brez odeje, za blazino so bili čevlji.

V stegnih so se mi odprle rane od ležanja. Tema je nas ubijala. Čez čas so mi dali neka zdravila in rane so se počasi celile. Vendar dobivali smo več hrane kot v Teharjah.

Na vratu se mi je delal tur. Ker sem že vedel, da ima sodnija tudi ambulanto, sem se prijavil, da bi me bolničar pregledal in mi dal kako mazilo, da bi se tur preje ognojil. Bolničar mi pregleda vrat in pravi da to ni nič. Z obema rokama me prime za rameni, me obrne in mi da tako brco, da sem odletel proti vratom od koder sem prišel.

Septembra so nas prvič peljali kopat in pripravili so naše cunje. Dobili smo tudi dopisnice, da smo se oglasili svojcem in jim sporočili kje smo. Tako so mi mogle sestrične po štirih mesecih sporočiti, da so domači živi in da so v taborišču na Koroškem. Takrat smo začeli dobivati tudi pakete od svojcev.

V celici je bil še en drug Janez Kokalj, ki pa takrat ni bil več živ, paketi so pa še prihajali in tako smo si delili "dobrote."

Najhuje v zaporu je bila negotovost. Ata so mi ustrelili, brata odpeljali v smrt in mene, kaj še čaka.

Bili so dnevi, ko sem bil popolnoma obupan, sam in zdelo se mi je da sem od vseh zapuščen. Ravno, ko me je prišel iskat stražar, da me odvede na zaslišanje, sem jokal. Prav takega, vsega razkuštranega in objokanega me pelje na zaslišanje. V sobi, kamor me je privedel stražar me je čakal zasliševalec in ena od tožilk, Angela Tomažič, ena od dveh ihaskih terenk.

Zasliševalec jo je vprašal: "Ali je ta tista k...?"

Odgovorila mu je: "Da, ta je tisti, ki me je aretiral, pretepal in poslal v Dachau." Potem je vprašal mene, če jo poznam?

"Dobro!" Sem mu odgovoril

"Ali priznaš kar te ona obtožuje?"

"Nič tega, kar me obtožuje ni res. Niti vedel nisem za vse to."

Terenka se je zmedla in popravila: "Potem je bil pa tvoj brat."

Odgovoril sem ji: "Nemogoče, ker moj brat je bil takrat še v nemški vojski."

Še enkrat se je popravila terenka: "Ja, potem je bil pa kdo drug."

Zasliševalcu je bilo zadosti. Pokazal ji je vrata, Angela je vstala in osramočena odšla.

To je bilo v zahvalo ker jim je naš ata vsako leto zastonj zoral njivo...
Čez nekaj dni sem dobil v roke obtožnico, da se pripravim na razpravo. Takrat sem bil skupaj v sobi z domobranskim sodnikom dr. Rantom in še enim odvetnikom, ki sta me poučila kaj naj naredim. Zato sem zaprosil odvetnika, ki me bo branil. Razprava je bila 30. oktobra. V dveh urah je bilo vse končano in sodnik je razsodil, da sem nedolžen. Ker pa državni tožilec ni priznal razsodbe, je poslal priziv na vrhovno sodišče. Zato sem bil izpuščen na svobodo šele 16. februarja, 1946. Medtem pa sem doživel še naslednje: V sobi nas je bilo okrog 20 zapornikov, vsi mladoletni. Bili smo v drugem nadstropju. Dva partizana, ki sta bila z nami zaprta, sta sklenila, da bi ušli. Ne vem, kje in kako sta dobila žago za železo, s katero sta prežagala zapahe, mi drugi pa smo peli partizanske pesmi, da se ni slišalo. Partizana sta zrezala svoje deke (saj mi jih nismo imeli) in trakove zvezala. Ob 11. večer sta spustila trakove skozi okno.

Tisti partizan, ki je žagal je bil že na oknu, kar zarožljajo ključi in vrata se odpro. (ne vem, vendar je moralo biti naznanjeno). Stražarji nas zdrevijo na hodnik in vse pregledajo. Pri meni so našli sodnijske papirje, da sem prost. Vzel jih je in vrgel proč. Ko je pregledoval še druge, sem jih hitro pobral in spravil v žep. Roke smo morali držati kvišku in udarci so padali s tistim odžaganim železom in puškinimi kopiti vse do 6. zjutraj. Nikoli nisem dobil toliko udarcev. Starešini sobe so zlomili dve rebri.

Prav tisti dan zjutraj ko sem bil že prost sem še dobil paket od dobrotnika. Izročil sem ga Kremžar Marku naj ga razdeli.

Prav to moje bivanje v zaporu mi je rešilo življenje. Če bi bil izpuščen iz Teharij ob amnestiji, bi verjetno ne ostal živ, kot toliko drugih, ki so skrivnostno izginili na poti domov.

Ne morem povedati, kako sem si želel svobode, da bi bilo konec tiste negotovosti. Bil sem prost, na svobodi po 9. mesecih, pa nisem vedel, kam naj se obrnem. Bil sem še zmeraj v svoji domobranski uniformi in prerezanih čevljih. Shujšan in smrtno belega obraza. Doma nisem imel več, mama in sestre so bile v taborišču v Spittalu.

Šel sem k sestram Jožefinkam, kjer se je ena mojih sester učila šivanja.

Previdno sem vprašal, če imajo kaj za jesti, pa so me takoj povabile v kuhinjo. Iz previdnosti ni bilo časa za pogovor. Ko sem odhajal so mi dale štruco kruha, ki sem jo kar po cesti pojedel.

Od tam sem se odpravil k družini, ki mi je pošiljala pakete, nato pa pešačil k stricu na Selo.

Krajevni odbor je takoj izvedel, da sem pri stricu.

Bil sem ravno bos, ko so prišli po mene. Rekel sem jim kako bom šel, ko sem bos. "Pa pridi kar bos," so mi rekli. In res, naslednji dan sem šel bos na krajevni odbor. Snega res ni bilo, vendar je bil hud mraz v drugi polovici februarja leta 1946.

Delati sem moral udarniška, zastonjska dela na občini. Kopal sem tudi jame za gasilce.

Neko popoldne se pri meni ustavi partizan z motorjem in me vprača: "Čigav si pa ti?"

"Zaenkrat občinski!" sem mu dejal. Grdo me je pogledal in se odpeljal.

Doma se me je vsak branil za delo. Končno sem dobil zaposlitev pri zidarskem mojstru v Kresnicah pri Litiji.

V Kresnicah sem prosil neka družino če bi mi kuhali. Sprejeli so. Nato smo se pogovarjali o vsemogočem, čeprav sem jaz le bolj poslušal.

Pripovedovali so mi o svojem bratrancu, ki se je pisal Kokalj Janez, ki je bil zaprt... In jas sem na sodnji dobival njegove pakete...! Povedal sem jim, da se tudi jaz tako pišem in jim razložil vso zgodbo na sodnji.

Sredi septembra leta 1946 se mi je posrečilo čez mejo, toda dobili so me avstrijski žandarji, me zaprli in po štirih dneh izročili angleški FSS, vojaški policiji, ki me je po petih tednih končno izpustila, da sem 26. oktobra prišel k mami in sestram. Za konec bi še povedal, da najhujša ni bila lakota ne žeja, ne uši, stenice, pretepanje in poniževanje, temveč skrb kaj je z domačimi. To trpljenje je bilo tako hudo, da bi človek obupal če ne bi imel vere. Meseci negotovosti, ko nisem vedel kje so, kaj je z njimi ali so še živi, kje trpijo, to je bolelo v dušo.

Ko mi je bilo nahuje sem molil k sv. Tadeju za pomoč in uslišan sem bil.

(Konec)

Zidani most

Žuženberški mostobran.

Bilo je v oktobru leta 1944. Stiški udarni bataljon in del šentviškega smo tisti dan zelo uspešno podili partizane skozi Suho krajino, vse do reke Krke, skozi Žuženberk in še nekaj sto metrov čez. Tam pa so nam partizani začeli nuditi resen odpor tako, da nismo mogli nadaljevati gonje južno od Krke. Potrebovali smo pomoč, da bi mogli udariti v večjem obsegu. Določeno je bilo: v Žuženberku ostane stiška četa, kateri poveljujem jaz in pa vod poročnika Boža Berlota isto od stiškega udarnega bataljona. Vsega 120 borcev, z nalogo, da obdržimo zagotovljen prehod preko Krke, to je mostobran v samem Žuženberku. Za lažje razumevanje obrambe mostu, je potrebno prikazati zemljepisni položaj. Trg Žuženberk se nahaja na ploščadi severno od Krke, v glavnem vzdolž reke, kak kilometer in pol strnjenegega naselja. V širino pa se trg razteza največ kilometer. Od Žuženberka proti severu, se teren polagoma dviga in prehaja v gozd. Podobno se teren dviga tudi južno od Krke skozi Srednjo vas nato pa preide v strm gozd. Na sredini trga je obrežje Krke široko odprto in na tem mestu pelje čez reko betonski most. Ta most je bil za časa naše akcije porušen. Ostali so trije betonski stebri. Da se je moglo iti čez reko, so bile položene traverze na odebeljene stebre, deset centimetrov pod vodo. Tisti, ki bi se upal čez reko, bi moral biti zelo previden, zlasti ponoči. Reka na tem mestu je bila globoka do dveh metrov.

Čez Krko je bil še en most vzhodno od tu, dober kilometer. Tam pa je dolina reke zelo stisnjena in pokrita z drevjem. Most je na ta način bil skrit in ga ni bilo lahko zadeti iz zraka. Ta most je ostal nepoškodovan.

Poročnik Berlot in jaz sva določila obrambno črto izven Sredje vasi.

Naša obrambna črta ni mogla objeti cerkvice sv. Roka, 200 metrov južno od Krke in pol kilometra oddaljene Srednje vasi, ker bi bila preveč raztegnjena. Imeli pa smo skrb tudi za cerkev in vas, zato smo preizkusili elemente za minometalce. Dokler je bil dan je nad nami le sem in tja prižvižgala kakšna krogla. Ko pa se je zmračilo, se je začel peklenški ogenj. Skozi gozd po hribu nad Srednjo vasjo so se spuščali partizani in divje streljali na našo obrambno črto. Približal se je val partizanov in bil je odbit. Potem drugi, tretji, četrti, vse smo srečno odbili. Začelo se je daniti in borba je potihnila.

Celo noč sem oprezno nadziral vzdolž naše borbene črte, kjer smo imeli razporejene objavnice - patrole, da pazijo, da bi partizani ne prišli iz gozda na severu.

Naši glavni borbeni črti je poveljeval Božo Berlot.

Minila je prva noč v hudem boju, vendar dan je bil miren. Nato je prišla noč hujše borbe, kot prva. Toda nas niso zlomili po zaslugi junaškega poročnika Berlota in fantov - junakov, ki so trdovratno držali bojno črto.

Nekako sredi noči začnejo reglati rafali dveh težkih strojnic iz zvonika sv. Roka. Naši minometalci so utihnili strojnice.

Na mojem nadzoru nad Žuženberkom sem dobil pozdrav treh granat iz partizanskega topa od cerkve sv. Ane. Zarile so se v zemljo, eksplodirale in napravile majhne kraterje. Komaj bi ubile tistega, ki bi ga zadele.

Pri tretjem nadzoru te druge noči, ko sem prešel Krko po traverzah, sem opazil skupino kakih deset partizanov, ki se previdno tihotapijo po stopnici nad bregom vzdolž reke, da bi prišli za hrbet naši borbeni liniji. Opozoril sem oficirja na tem mestu, ki je takoj poslal patroljo, da likvidira te tihotapce, kar je opravila v zasedi.

Naslednji dan je bil zopet mirnejši, ko pa se je stemnilo, so poizkusili ponovno z vsem ognjem. Naročili smo borcem, naj štedijo s streljivom do skrajnosti in puste sovražnika v bližino.

Partizani so kričali, kot navadno. Poiskovali so spet s minometalcem. Zadeli so skedenj blizu naše linije. Nastal je požar, da je bilo svetlo kot podnevi. Eden naših fantov ni vzdržal parizanska izzivanja, vstal je in pomeril brzostrelko na

kričečega partizana, v tem pa ga je zadel partizanski rafal.

Partizani niso slutili, da imajo pred seboj fante - junake, ki se ne strašijo, temveč če je treba z ročnimi bombami zadrže naval. Partizanske brigade so se izčrpale.

Zgodaj popoldne je nam prišla pomoč in nas zamenjala.

Partizani so odnesli svoje mrtve in se umaknili nekam globoko v gozd.

Spomini na tiste dni

Bomo tudi mi prišli na vrsto?

Vsi so tiho. Nihče ne preklinja, nihče ne razpravlja, nihče se ne huduje. Vsi samo premišljujemo.

Med nami je starejši možak. Vse zobe ima zlate, zgoraj in spodaj. Govori kar z zaprtimi usti, da ne bi kdo opazil, da ima zlata usta. Lahko postanejo komu všeč.

Vse drevje okrog taborišča obsekavajo, da bo boljša vidljivost. Na vogalih postavijo stražne stolpe, kot kakšne lovske preže.

Na severni strani je cel kup nametanega vejevja. Neki dan po zajtrku nas napodijo vlačiti tiste veje v neke jame. Zadaj za umivalnico na vzhodni stani taborišča. Vlačimo po vejo ali dve, kakor kdo more. Sončen dan je, pa vidim pred očmi meglo; oči so opešale od lakote. Opoldne nas ženejo po menažo, po "kosilu" pa spet nazaj.

Obnemogel se sesedem blizu. stražarja., ki mi začne groziti, da me bo ustrelil, če se ne dvignem. Slišim, da repetira brzostrelko. Čakam poka, pa ga ni bilo. Rekli so, da je bil tisti stražar Dalmatinec. Morda je zagledal komandanta taborišča Škulja, ko se je peljal s kolesom. Ko se pripelje do nas, vrže kolo na tla, pograbi palico in po meni. Nekako se dvignem.

"V bunker, v bunker!" vpije kot nor. Pa greva, jaz naprej, on pa za menoj s kolesom in me suje. Kaj se mi je takrat podilo po glavi, ne vem. Ko prideva do naše barake, me nekaj podzavestno potegne v barako. Škulj pa začuda, brez besed. Pričakujem, da bo zavpil: "v bunker, v bunker!" pa izgleda, da mu je sam Bog zamašil usta.

Še gre za menoj po hodniku do naše sobe, ki je bila na koncu barake. Pridem do sobe, padem po tleh kot, da sem se ob nekaj spodtaknil, on pa reče: "Ta je požrl opoldne dve porciji menaže, zdaj pa mu je postalo slabo." Se obrne in gre.

Kaj je bil bunker, smo vsi dobro vedeli in malo kdo ga je preživel. Tisti, ki so ostali v sobi me poberejo in odnesejo na pograd, ki je stal v kotu. Kaj sem mislil takrat, ne vem, verjetno sem začel verjeti v čudeže.

Že v drugič se mi je zgodilo nemogoče.

Pa sem ga čez leto spet srečal, istega Škulja. Še vedno je nosil partizansko uniformo, samo brez opasača in brez činov. Demobiliziran je bil. Na Verdu, na Lenarčičevem posestvu je bil za ekonoma. Skoraj se ustrašim, da me bo prepoznal, pa me ni. Tam nas je bilo preveč, Škulj pa je bil samo eden in viden. Ne morem verjeti. Niti ne vem, kako mu je ime in kje je doma. Danes pa vem, da je bil to Joža Škulj (Zmago), Andrejev, iz Iške vasi, rojen 1914. eden od štirih bratov. V Šercerjevi brigadi je dosegel čin poročnika, demobiliziran 30.4. 1946.

Pričnemo dobivati kruh, po rezino na dan. Do sedaj ga še nismo videli, odkar smo tu. Veliko je vreden.

Skozi steno se sliši pritajeno petje, pa saj to ni res, pa je.

"Slovenka sem, Slovenka čem ostati."

Opoldansko zvonjenje se sliši, od sv. Ane. Samo križ od zvonika se vidi čez gozd. Tudi sirena se oglasi vsako soboto ob 12 uri, nekje pri Bukovžlaku. Pravijo, da je tam opekarna.

Mladoletni domobranci vozijo zemljo z južne strani taborišča, kjer je hrib. Nakladajo in vozijo jo mimo naše barake proti vzhodu. Pokrivajo tiste veje, ki smo jih mi preje vlačili tja. Eden drži za oje, drugi pa potiskajo.

Med mladoletnimi je domobranec, ki pravijo, da ima 14 let in je doma z Loškega potoka. Odredijo ga, da komandira koloni, ki gre po hrano, tja in nazaj. Stražarji se norčujejo in smejejo, kakšnega komandirja imajo. Začeli so govoriti, da nas bodo pustili domov. Kar boljše volje postanemo. Res nas neko popoldne odvedejo na slikanje. Vsak se mora postaviti ob steno pri umivalnici. Nek partizanski oficir pa slika enega za drugim. Tako dočakamo 7. julij popoldan. Začne klicati po priimkih. Vsak ima listo zaslišanja in nanjo prilepljeno sliko in preko slike rdečo številko. Skoraj vsi so že klicani, moje liste pa ni nikjer. Že me začne skrbeti, da bom ostal, vpraša me, kako se pišem? Pregledujejo neke papirje, verjetno seznam tistih, ki bodo ostali v taborišču. Izgleda, da me tam ni, hvala Bogu.

Po daljšem iskanju le najdejo moj list. Dolge so bile te minute.

Nekaj iz sobe jih ostane tam, ne bodo izpuščeni. Mislim, da jih je bilo okrog pet. Eden med njimi je Živalič Franc iz Guncelj. Čez leto dni

berem v Poročevalcu, da je bil v Ljubljani obsojen na smrt. Drugi je duhovnik iz Rakovnika, ostalih se ne spomnim.

Odhajamo. Zapuščamo to taborišče trpljenja, sadizma in tolikih smrti. Tu smo prišli 1. junija, moški in ženske. Kar jih niso že odpeljali s tovornjaki, Bog ve kam, gremo sedaj. Že mala grupa smo. Ne gremo v štiristopih, kar tako, gruča. Stražarjev je malo, rečeno je v Celje na postajo.

Na tej poti, že blizu Celja, zagledam pred hišo grupo partizanov, pa me ogovori nekdo, moj sošolec:

"Kam pa ti?" se začudi

"V Celje na postajo."

"Od kod pa vas ženejo?"

"Iz taborišča Teharje."

"Kakšnega, kje?" se začudi. Pojma nima, da je tam kakšno taborišče. Bil je mobiliziran takoj po 9. maju in poslan v Celje.

V Celju na postaji nam neki politični komisar naredi govor, med drugim je pribil:

"Niste nič videli in nič slišali. Če bo kdo kaj govoril o Teharju, ga bomo poiskali in potem naj ve, kaj ga čaka."

Vkrcamo se v živinske vagona. Poprej so v njih vozili konje. Posedemo se kar po konjskih figah. Prav nič se ne sekiramo, samo, da gremo proti Ljubljani.

Na vsaki postaji jih nekaj izstopi, največ v Litiji in Zalogu. V Celju pripeljejo tudi nekaj tistih otrok, ki so jih pred mesecem pobrali materam. Kakšna sreča za otroke in matere ob srečanju. Zanimivo pa je, da ni otrok od mater, ki jih ni. Se pravi, če so mater pobili tam, ali odpeljali s tovornjakom, so tudi otroka likvidirali. Strašno!

V Ljubljani sem že sam v vagonu. Vsi so že odšli na drugih postajah. Ko grem na peron, je že trda tema. Pri vratih stoji stražar in vsakega legitimira. Kaj naj mu pokažem? Nobene odpustnice nam niso dali. Pa še v domobranski bluzi sem. Pa grem poizkusit preko ograje, a tudi tam je vse zastraženo in straža me napodi nazaj. Kar skozi izhod bom poizkusil, kar bo pa bo.

"Dokumente!"

"Nimam."

"Od kod pa si?" mi reče in debelo gleda. Seveda v domobranski bluzi sem.

"Iz koncentracijskega taborišča Teharje."

"Prav. Priimek in ime, stanovanje?" zapiše in me pusti naprej.

Spet sem v Ljubljani. Kar lažje diham, ko zapustim postajo.

Ljubljana je razsvetljena, zatemnitve ni več. Po Bleiweisovi in Tržaški hitim proti domu. Še na misel mi ne pride, da tudi žice in straže v bunkerjih ni več.

Na Glincah potrkam v hiši, kamor sem pred vojno nosil mleko. Odpre mi gospa, presenečena me objame, se razjoka in me povabi naprej. Bila je babica pri mojem rojstvu, no in sedaj je "babica" v drugo. Tam se najem, skopam in preoblečem. Dolgo v noč se pogovarjamo predno gremo spat. Občutek imam, da sem se na novo rodil. Šele sedaj se zavem, kakšna nadloga so bile partizanske uši.

Celje

8. julij - nedelja.

Preden vstanem, mi oče prinese obleko. So že sporočili, da sem se vrnil. Prva pot je v cerkev. Zares se imam za kaj zahvaliti Bogu.

Potem pa proti domu. Še preje se ustavim pri sosedovih. Sosedova mama me zagleda, se začudi in solznih oči mi reče:

"Ti si prišel, naših pa ni. Trije so odšli, si jih kje videl?"

"Videl v Vetrinju, potem pa ne več.

Vrnil se je samo eden. Bil je v partizanih, ranjen, odpeljan v Bari. Od tam se je vrnil pred meno. Popoldne pride, da me ostriže, bil je frizer.

Čez leto dni ga zaprejo. Brdo pri Kranju, Kočevska reka so postaje zanj. Pa pravijo, da je svoboda, za koga?

Avgusta so začeli izpuščati mladoletne domobrance, kolikor jih je še ostalo od morije.

Od tistih, ki sem jih poznal, se je vrnil iz Teharja samo Ivan Pleško - Gašperjev, brat Staneta in Doreta, ki sta 22. junija v Št. Vidu skočila čez ograjo in se rešila.

Pa še tisti, ki so bili izpuščeni, niso vsi prišli do doma. Pred domom so jih pričakali domači terenci in jih kar z motikami pobili. Tako kot v Vodiški gmajni in še kje.

9. julij, ponedeljek.

Na srečo mojega letnika še ne mobilizirajo. Sem še leto dni premlad. Takoj sem grem slikat za novo osebno izkaznico, ravno so jih začeli izdajati.

Okupacijske lire so še vedno v veljavi Ljubljano so razdelili na kvarte in na krajevne ljudske odbore.

Stopim na tehtnico, kaže 59 kg. Ko sem odhajal od doma sem imel 72 kg. Jem kar naprej. Polenta je tako dobra, pa še z marmelado namazana. Nobena torta danes ni tako dobra.

Dobim vročino ker ne grem na potrebo. Zavijajo me v mokre rjuhe, pa ni nič bolje; vročina ne pade. Pa pride tista gospa, pri kateri sem se ustavil domov grede in mi prinese neke tablete za odvajanje. Počasi gre na bolje, samo trajalo je nekaj tednov.

Bodečo žico okoli Ljubljane- blok, so že navili na kolobarje. Sedaj zasipajo strelske jarke, samo bunker ob progi še stoji. Predno ga porušimo, ga še slikam za spomin. Tudi pot zadaj za žico je treba

pospraviti, da se izbrišejo sledovi vojne. Nikoli. Ostali bodo sledovi vojne in še bolj revolucije. Sledovi mrtvih in pogrešanih, to se ne da zbrisati.

Najhuje so nočne ure, noči brez spanja. Premišljuje, če mi je bilo res usojeno preživeti dva meseca na tak način in biti očevidec vseh teh dogodkov, gledati fante ki jih ni več...

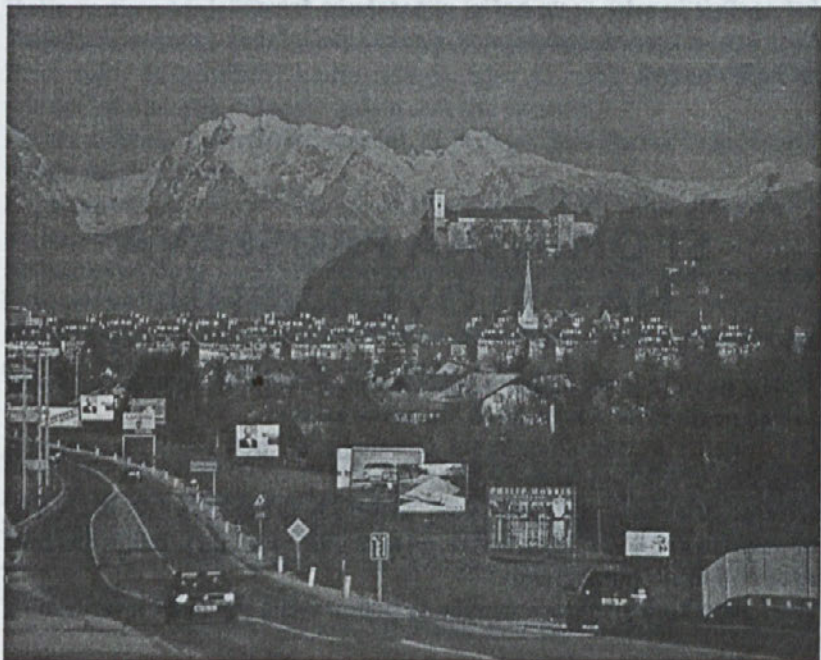
Peš grem na Brezje, da izpolnim obljubo.

Prvič obiščem Teharje leta 1954. Barak ni več, so pa še betonski temelji. Znotraj teh, so ljudje posadili zelje, peso, korenje.

Drugič sem tam leta 1962. Tovornjak je ravno pripeljal smeti, odlaga jih prav na mestu, kjer počivajo častniki in tisti, ki so jih pomorili v taborišču.

Od 29.7.1990 dalje, ko je bilo tam prvo srečanje preživelih pa svojcev in prijateljev, obiskujem ta kraj slovenskega križevega pota vsako leto.

Konec.

SOBOTNI OGNJENI SIJ

Prijeten sončen dan je privabil veliko ljudi na slovensko pristavo. V hladni senci košatih dreves, smo posedli pri mizah in si pripovedovali dogodke lepe in težke iz časov, ki so za nami.

Nekateri so se zabavali na balinišču, mladina pa je rajši v bazenu.

Okrog šeste ure je pridna Mari Ani Vogel pripravila vsem okusno večerjo, nakar smo se vsi približali tiho, v svetem spoštovanju lepo okrašeni kapelici s cvetjem, lučkami in zastavami.

Domobranski častnik Lojze Gregorič se je z rožnim vencem spominjal vseh, ki so nas tu zapustili, pobitih in padlih domobrancev v Sloveniji, škofa Gregorija Rožmana, generala Leona Rupnika, Valentina Meršola in drugih.

Po molitvi smo se pomaknili k beli steni in brali imena krajev, kjer se je vse to zgodilo in doživljali tegobo tistih dni ob izgubi svojih dragih.

Nato smo šli k kresu, ki je s svojimi v nebo spenjajočimi plameni bil večna luč prošnje in miru vsem našim nepozabnim žrtvam.

Ko je ugašal kres v zvezdnato noč, smo se začeli globoko ganjeni, razhajati na naše domove.

SPOMINSKA PROSLAVA NA ORLOVEM VRHU.

Tudi v nedeljo je bil prijeten sončen dan. Takoj ob vhodu na pristavo so nas pozdravile slovenske in ameriške zastave.

Ob kapelici je bila slika škofa Gregorija ob beli steni pa generala Rupnika in kip ponosnega domobranca.

Ob cesti, kjer so postavljene skale, so bili z belo barvo označeni križi in ob vsakem križu so bile zastavice, da je vsakdo videl, da je danes praznik spomina naših pomorjenih.

Pred začetkom svetega opravila, je prikorakala povorka z vencem in

zastavami ob spremljavi narodnih noš.

Ameriška in slovenska himna sta dali slavnostni pečat prireditvi.

Po položitvi venca je predsednik Zveze Tabora Milan Zajec pozdravil navzoče in prebral pozdrav iz Argentine predsednika Tabora Ivana Korošca.

Sv.mašo je opravil č. g. župnik Franci Kosem.

V pridigi se je spomnil na pretekle dogodke, kateri ne smejo v pozabo. Čestital je vsem očetom za njihov dan, nato pa še spregovoril v angleščini za one, ki ne tako dobro razumejo slovenski jezik.

Po maši se je g. župnik zahvalil posebno pevcem, za lepo ubrano petje. Nato je bilo zares okusno pripravljeno kosilo, kar je zasluga večje ge. Zofi Mazi in njenih pridnih pomočnic.

V prijetni senci in še bolj prijetni družbi ob prijateljskem pogovoru je kar hitro minil lepo pripravljen dan spominske slavnosti.

Čutimo dolžnost besede iskrene hvaležnosti vsem, ki ste prišli na ta praznik. Č. g. župniku Kosmu, župniji sv. Vida in Marije vnebovzete za objavo v tedenskem poročilu.

Dalje radio oddaje "Pesmi in melodije iz naše lepe Slovenije," kjer je Ivan Jakomin tako prisrčno vabil in opominjal, kaj pomeni nam ta dan. Prav tako Petkovškovi radio oddaji, kjer je vabil Dušan Maršič, povdarjal pietetno dolžnost našim mrtvim bratom.

Potem zahvala Ameriški domovini, ki je objavljala članke in tedensko vabila na slovesnost.

Lepo zahvalimo vse pevke in pevce, ki so s svojimi ubranimi glasovi dali prijetnega povdarka slovesnosti.

Ne moremo, da se ne bi prisrčno zahvalili našim gospodinjam in vsem, ki so prinesli toliko sladkega peciva.

Končno iskrena zahvala vsem fantom in možem, za vso organizacijo, okrasitev, pripravo kresa in vodstvo lepe prireditve.

To se ne sme pozabiti, da bo slovenski rod rojen na tej zemlji, obnavljal spomin na naše pomorjene, ki so dali življenje za Boga, narod in domovino. Tabor stremi za tem, da se vrne čast pomorjenim. Dokler tega ni, ni sprave. Ko pa bo priznanje enakosti pred zakoni, pričakujte, da smo bratje in sestre, naše lepe domovine.

Tabor DSPB Cleveland. S. Vrhovec

Slavnostni govor predsednika Zveze Milana Zajca

Pozdravljeni in dobrodošli na Orlovem vrhu za to spominsko proslavo žrtev in domobrancev, ki so dali življenja na oltar domovine za Boga, narod in domovino.

Domobranci so hoteli, da bi narod v miru živel, brez komunističnega nasilja. To so v veliki meri dosegli pod spretnim vodstvom generala Leona Rupnika. Ob koncu vojne pa so internacionalne horde komunistov pridrle v Slovenijo in postavile krvavo oblast slovenskih boljševikov.

Bodimo hvaležni božji Previdnosti, da smo imeli v najhujšem času komunistične revolucije v Sloveniji sposobne ljudi, tako v vojaškem in verskem pogledu, da smo se mogli komunizmu upreti vojaško organizirano pod geslom BOG, NAROD, DOMOVINA, pod poveljstvom sposobnega generala Leona Rupnika in duhovnega pastirja, škofa Gregorija Rožmana. Oba sta bila žrtev komunizma in zaslužita vse naše spoštovanje.

Ohranimo neminljiv spomin na naše pomorjene brate in ostanimo zvesti do konca idealom, za katere so oni umirali.

Hvala lepa vsem in Bog vas živi z pozdravom Bog, narod, domovina.

KOMEMORACIJA V MIDLANDU

Kot že skozi desetletja se je tudi to pot zbrala velika množica, 9. Sept. 2001 ob spominskem križu. Podpredsednik Tabora G. Lojze Rigler je pozdravil goste in še posebej gosta iz Slovenije ljubljanskega pomožnega škofa, g. Andreja Glavana. Škof, to pot prvič z nami v Kanadi, je spregovoril o teži usodi mučenih in pobitih. Povdaril je odpuščanje, ki pa ne sme in ne more obsegati pozabo naše največje tragedije. Meni, da bo bodoča objektivna zgodovina o naši največji tragediji, o naših pomorjenih, verjetno precej drugačna, kot so jo pisali do sedaj.

Rešene iz brezna imenovan Macesnova gorica g. France Dejak, iz Clevelanda, je imel slavnostni govor. Pretresljivo je omenil grozne ure v Kočevskem Rogu, ko so nage in pretepane prignali kot živino v zakol in kjer so se izživljali nad žrtvami. Prepričan je, da bo ta veliki zločin v celoti

Cerkveni pevski zbor s F. Sodjem, N. Križmanom in B. Potočnikom

dokazan in obsojen. Prišel bo čas, ko bo vsem nam živim in pobitim mučenikom dokončno zadoščeno. Šele takrat bomo lahko rekli **Slovenija, pomirjena si in svobodna.**

Program je obsegal polaganje venca, recitacije iz Črne maše, nekaj pesmi moških zborov obeh župnij. To pomembno prireditev je zaključila lepa pesem domobrancev "Oče, mati, bratje in sestre."

Dr. Peter Urbanc, Toronto

Govor Bernarda Sadovnika, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev na 41. Slovenskem dnevu 8. julija-Toronto.

Dragi rojaki, drage rojakinje!

Spoštovani g. ambasador, dragi prijatelji!

Sprva bi rad izrazil zahvalo za Vaše pristrčno povabilo, da lahko spregovorim na Vašem slovenskem dnevu.

To povabilo ni samo meni osebno v čast, ampak vsem nam koroškim Slovincem. To srečanje z Vami, ki živite Slovenci v Kanadi, je za nas

priznanje in pobuda, da tudi ob začetku novega tisočletja naprej ohranimo zibelko slovenstva in s tem lepo slovensko materino besedo za prihodnje generacije.

Prinašam Vam prisrčne koroške pozdrave, predvsem od vseh tistih, ki so že doživljali Vašo gostoljubnost in srečanje z Vami ter predvsem od vseh tistih, s katerimi gojite že dolgo medsebojno prijateljstvo.

Tu bi še posebno izpostavil Krščansko kulturno zvezo z dolgoletnim predsednikom Jankom Zerzerjem in številne pevce in pevke naših slovenskih zborov, kot so to na primer Gallus, Peca, Danica ali drugi. Na žalost zaradi bolezni ni med nami prejemnik Tischlerjeve nagrade, najbolj pomembne nagrade Narodnega sveta koroških Slovencev in Krščanske kulturne zveze **Blaž Potočnik**, ki je to nagrado prejel, kot izraz potrebnega in plodovitega sodelovanja Slovencev po svetu in koroških Slovencev.

Iz tega mesta mu iskreno želimo, da bi čim preje okreval!

Da sem danes med Vami, me veseli tudi zaradi tega, ker sem osebno kot pevec pevskega zbora Peca iz moje domače občine Globasnica in kot organizator turneje pevskega zbora Danica, že dvakrat doživel prisrčen sprejem in gostoljubnost vas Slovencev v Kanadi.

Hvala Vam in Bog Vas živi, dragi prijatelji!

Tone Arko.

Židovska rdeča nit se vleče od Marksa do Roga

Verjetno je vsem znano, da je Karl Marx judovske rodovine. Je sicer res, da je že njegov oče prestopil v protestantsko vero, da bi lažje napredoval v svojem poklicu. Marx sam pa je bil seveda brezverec, še več bil je sovražnik verovanja. Med svojimi izjavami je tudi dejal, da je vera opij za ljudstvo.

Nedavna raziskovanja ameriških psihologov pa so odkrila, da človek potrebuje vero, da si ohrani umsko zdravje. Prav tukaj vidimo vzrok, zakaj najdeš neke vrste verovanja v vsakem ljudstvu. Lahko bi rekli, da je verovanje potrebno človeku, kot vsakdanji kruh. Seveda so morali psihologi to izjaviti v nekonfesionalni obliki. Izjavili so, da človek potrebuje spiritualno duhovnost, čemur lahko rečemo spiritualnost. Verovanje torej ni opij ljudstvu.

Kar je za nas zanimivo pa je, da je tudi Leninova mati bila judovske rodovine. Njen oče je bil Aleksander Blank, po poklicu zdravnik. Aleksander Blank se je namreč rodil kot Srul Mojševič Blank. Ime Srul v Judiščini, jeziku Aškenazev (vzhodno evropski Judje) pomeni Izrael. Ko se je dal krstiti, si je pa vzel krščansko ime Aleksander Dmitrijevič Blank. Ime Dmitrijevič si je vzel po imenu svojega krstnega botra Dmitrija Baranova..

Aleksandrova soproga Ana Grigorijevna Groschopf pa je bila nemške rodovine. Imela je pet hčera, od katerih je bila Marija Leninova mati, ki se je poročila z Iljem Nikolajevičem Uljanovim, očetom poznejšega Lenina. Ana Grigorjevna je umrla še zelo mlada, zato je otroke vzgojila njena sestra Jekaterina (Katarina) Groschopf. Aleksander pa ni bil samo navadni zdravnik. V tem poklicu se je povzpел do policijskega in pozneje do medicinskega inšpektorja. Bil je lastnik precej zemlje, na kateri je imel tlačane do leta 1861. Posestvu se je reklo Kokuškino. Družina je bila zelo premožna in se je prištevala med ruske plemiče. Tudi Lenin se je včasih podpisal kot "dedni plemič Vladimir Iljič Uljanov."

Tukaj o proletarcih ni bilo ne duha ne sluha. Ime Lenin si je v poznejših letih baje vzel od reke Lena.

Tudi Leninov oče je napredoval v plemištvu kot šolski inšpektor province, torej je imel državno službo.

Leninov prastari oče Vasilij Nikitič Uljanov je bil tlačan. Njegov sin Nikolaj Vasiljevič Uljanov je bil oproščen od tlačanstva in je postal krojač v mestu Astrahan. Poročil se je šele v petdesetem letu, potem ko je prihranil nekaj denarja. Za nevesto je vzel krščeno Kalmiko (čista azijska etnija,) Ano Aleksejevno Smirnov, zaradi katere je imel Lenin azijske poteze na obrazu. V zakonu se jima je rodilo pet otrok, od katerih je bil Ilja poznejši Leninov oče. Vrnimo se v naš čas.

V Vetrinju je izpeljal prisilno vračanje domobrancev brigadir Toby Low, po rodu jud. Instrukcije za prisilno vrnjene domobrance pa je prejel od političnega svetnika za Sredozemlje, Harolda Mac Millana, tudi po rodu Juda.

Vendar pa obstaja še en podatek, katerega pa pravzaprav ne vemo kako tolmačiti.

V neposredni bližini Vetrinja, v Kanalski dolini na italjanski strani, je bila četa britanskega vojaštva, ki je bila sestavljena iz samih Judov. Kakšno vlogo je imela ta judovska družčina v prisilnem vračanju domobrancev?

Ta zadeva je ostala neraziskana. Niti Tolstoj jo ne omenja v svoji knjigi.

Ni posebno težko razmisliti, da so mogoče domobranci v očeh teh Judov bili nekaki zavezniki Nemcev in so se zato hoteli nad njimi maščevati. Prisilna

vračanja so bila v nasprotju s Churchillovimi vsaj javnimi izjavami. Vprašanj je več kot odgovorov.

O židovskem poreklu Lenina vemo, sedaj pa bi rad povedal nekaj o Leninovih najtesnejših sodelavcih.

To so bili predvsem trije: Trocki, Kamjenjev in Zinovjev. Trocki se je pisal Lev Bronstein. General Volkogonov, avtor knjige Lenin pravi, da so posebno judovski boljševiki radi spreminjali svoje priimke za nove, bolj rusko zveneče. Tudi oba sodelavca Kamjenjev in Zinovjev sta bila judovskega porekla. Oba sta bila rojena 1883.

Kamjenjev se je pisal Lev Borisovič Rozenfeld. Rodil se je židovskemu obrtniku v Moskvi.

Z Leninom vred vsi štirje nikdar v življenju niso delali. Bili so profesionalni revolucionarji.

Če pomislimo, da je posebno Lenin vedno govoril o proletarski revoluciji in o sebi, kot vodju proletarcev, potem vidimo, da je bila te proletarska revolucija dejansko revolucija delomržnežev, ki niso sploh vedeli kaj delo je. Tudi slovenski partijci so bili podobni delomržneži in niso imeli nobene zveze z delavci. Na njihov račun in na račun celotnega naroda pa so mastno živeli. Vsi omenjeni, razen Lenina, so končali pod Stalinovimi streli. Obtoženi so bili raznih sfabriciranih neumnosti, ki pa so jih morali končno pred Stalinovimi sodnimi procesi tudi priznati. Trockega je dal Stalin umoriti v njegovem izgnanstvu v Meksiki leta 1940.

Stalin je dal pomoriti vse svoje tekmece, med njimi pa tudi vse glavne židovske komuniste.

Stalin ni bil niti Žid niti Rus, bil je Gruzinec, Josip Visarjonovič Džugašvili.

Ob letu, ko je odšel Ing. Anton Matičič.

Dragi Savo v večnost Ti pišem. Oprosti, da te motim pri Tvojem pokoju. Saj ni drugega, le novice bi Ti rad povedal, odkar Te ni.

Tabor dobimo sedaj štirikrat letno, pravijo, da zaradi stroškov.

Veš, stroški pošte so isti, ali nekaj več, ker naraščajo naročniki iz Slovenije, stroški tiskarne isti. Uprava pa se pritožuje nad naročniki, več tisti posamezni slabo izpolnjujejo svoje obveznosti tako, da včasih Konzorcij

resno misli, ali se spleča trud?

Seveda je res, da pred leti smo bili mladi, zagnani tudi v službi in vse je šlo lažje. Danes pa, ko smo večina naročnikov upokojniki, vendar \$ 20.-letno, ali je res nemogoče??

Seveda pa je tudi res, da nam manjkaš Ti Savo. Veš, kako Te pogrešamo. Ti si šel kot čebela od "cvetke do cvetke" in pobral med. Namesto osebne izkaznice si nosil v žepu blok Tabora s potrdili in ko si se srečeval z nami prijatelji in ne tako prijatelji, prvi pozdrav je bil: "Ali si poravnal Tabor?" drugi šele je bil "Dober dan:"

Ko smo mi bili v veseli družbi v Rožmanovem domu ali kjer koli, po naših domovih, si Ti "pobiral" naročnino za Tabor kot mežnar v cerkvi in ko smo prispevali denarna sredstva- obroke za Zavetišča, si postavill normo: "Pa še 10% za naročnino Tabora" in šlo je, ker si bil Ti, ki smo Te spoštovali in imeli radi, ker si vsak "dinar" obrnil v dobro.

Veš Savo zares Te pogrešamo.

Ja, in kaj je še novega na tem božjem svetu. "Božjem " sem dejal, veš pa je malo božji.

Materializem, sovraštvo, maščevanje prezir in oholost vedno bolj gospodujejo v tem globaliziranem svetu.

"Kdo bo koga" je geslo tistih, ki "regirajo" svet, vendar se družijo kot, da bi bili prijatelji.

Angleži imajo še vedno vse večji problem z IRO in gori na severu so pognali v zrak, ne, "poglihali" z zemljo dva največja nebotačnika v New Yorku in Pentagon v Washingtonu.

Neki musliman iz azijske države, pravijo mu Bin Laden, je organiziral in s svojimi Talibani izvršil to nesrečno, uspešno akcijo.

Pet let so pripravljali načrt.

Amerikanci so nevede instruirali talibanske pilote, da so potem ameriške potniške avijone pognali v stavbe. Grozno!

Sedaj bo vojna in veš kakšna, ko ima celo Indija atomsko bombo.

Bog se nas usmili!

Savo se spomniš, ko so Anglo Amerikanci med revolucijo bombardirali Ljubljano in je potem pok.dr.Kociper jezen govoril na Kongresnem trgu ter dejal, - se ti spomniš Savo, kako je že dejal?

No, drugače pa nič novega na tem božjem svetu.

Oprosti dragi Savo, da sem Te motil v Tvojem pokoju: Sem rekel, da se

bom oglasil sedaj ob letu, samo toliko, da boš na tekočem.
Veš, mnogokrat mislim nate, hudo Te pogrešam, povsod Te manjka.
Sedaj, ko Ti je dobro v večnem pokoju, spomni se kdaj nas v "dolini solz."
Nasvidenje

Kondor

Pomlad leta 1945

(Mat v treh potezah)

Pod tem naslovom Dejan Steinbuch v "Demokraciji" pravi v zadnjem stavku zadnjega odstavka:

"Butova stranka se je začela obnašati kot domobranci spomladi 1945. namesto, da bi se bojevali so se strahopetno umaknili, se vdali v usodo in potem leto za letom jokali nad svojo nesrečo.

Takšnih ubogih desničarjev pa Slovenci nikoli niso marali."

Namesto, da bi se bojevali, so se umaknili. To drži, g. Steinbuch ker tako je bilo povelje Narodnega odbora z novim vojaškim poveljnikom!!

Toda ne "strahopetno umaknili", saj smo jim na Dravi dali zadnjega "vetra".

Ali veste g. Steinbuch, da je Narodni odbor z mirno revolucijo odstavil generala Leona Rupnika, imenoval novega komandanta Krenerja - kateri je bil najmanj priljubljen, če ne zasovražen pri domobrancih - in prevzel oblast nad Slovensko vojsko.

"Zakaj umik, zakaj ne sprejeti borbe?" je bilo tudi za nas domobrance veliko vprašanje brez odgovora in to v času, ko smo partizane potisnili že daleč na mejo.

Na začetku novembra 1944 so prispele na Primorsko prve enote umikajočih se srbskih Dobrovoljcev, ki so bile bratsko sprejete v Sloveniji. Razporedile so se na črti Klano-Postojna. Sledile so jim razredčene vrste Dinarske Divizije, Djujičevi četniki, ki so imeli prej več težkih bitk.

Zaradi novega položaja in da bi se vse demokratične sile združile v skupno fronto, so se predstavniki teh oddelkov 18. novembra 1944 sešli z generalom Rupnikom in s člani političnih strank v Ljubljani. S posredovanjem poveljnika Djujića so stopili v stik z generalštabnim polkovnikom Ivanom Prezljem, Mihajlovičevim komandantom v Sloveniji, ki je bil povišan v generala, imenoval pa se je general Andrej.

Na teh sestankih je prišlo do enotnosti, da je treba ustaviti partizansko-sovjetski prodor v Slovenijo. Določeno je bilo, da postane vrhovni poveljnik vseh, general Andrej - Ivan Prezelj, poveljnik slovenske vojske pa general Leon Rupnik.

Sklep sporazumov je posebna delegacija odnesla v Bosno generalu Mihajloviću dne 28. februarja 1945, v Rudanko pa je prispela 15. marca.

Povzetek sklepov je bil naslednji: Vsi vojaški oddelki narodnih protikomunističnih borcev naj se nujno zberejo v zahodnem delu Slovenije in Istre, kjer naj pričakujejo odločilni spopad s Titovimi partizani. Slovenija, ali vsaj njen del, nikakor ne sme pasti v roke Titu, temveč mora ostati trdno v rokah narodnih sil. generala Mihajlovića so prosili naj se čimprej z vsemi silami premakne v Slovenijo ter tako dejansko prevzame priznано mu poveljstvo in vodstvo operacij za vso Jugoslavijo.

Takrat se je nahajalo v Sloveniji 35.000 dobro oboroženih in preizkušenih narodnih borcev. S hitro mobilizacijo bi se število povečalo na približno 65.000 mož. Z Draževimi četniki bi s 100.000 možmi nastala močna armada, prepotrebna proti komunistični po-plavi. Zasegla bi se nemška skladišča hrane in streliva ter razpoložile njihove vojaške enote. Predložene načrte vojaških in političnih akcij je Draža Mihajlović popolnoma sprejel, razen predloga, da on sam pride v Slovenijo. Prepričan v angloameriško pomoč je Mihajlović sklenil, da ostane v Bosni. S tem pa je zapečatil svojo ter vseh narodnih sil in jugoslovanskih narodov usodo.

V Slovenijo je poslal svojega zastopnika generala Miodraga Damjanovića, da bi na podlagi posebne pooblastila šte. 300 z dne 16.

marca 1945 v njegovem imenu prevzel vrhovno poveljstvo nad vsemi narodnimi enotami.

General Damjanović je 27. marca v Ilirski Bistrici prevzel dolžnost komandanta, kar je 15. aprila z odredbo števil. 9 še potrdil. S tem so vsi protikomunistični oddelki v Sloveniji prešli pod enotno poveljstvo Gorskega štaba I B vojske Kraljevine Jugoslavije v domovini.

Ofenziva Titovih komunistov pri Bihaću je dala slutiti, da se Titu mudi doseči in uničiti v Sloveniji zbrano in njemu sovražno vojsko. Bal se je, da bi dobila pomoč Angležev in Američanov, s čimer bi nastala nova "solunska fronta".

Po avtomobilski nesreči, v kateri je izgubil življenje general Ljotić, so se pri načrtu pojavljale resne težave, posebno ko so partizani prodrli od Reke proti Trstu in tako razdelili na dvoje protikomunistične sile.

K generalu Rupniku je prišel načelnik štaba srbskih prostovoljcev in poveljnik teh enot v Sloveniji polkovnik Radoslav Tatalović. Poročal je, da so na Brezovici domobranci prejeli povelje in nagovarjali tudi njegovo moštvo, naj razorožijo Nemce. Rotil je generala Rupnika, naj drži poveljstvo vojske trdno v svojih rokah, "če ne bi nastala katastrofa..."

Major Genady Grinjev, namestnik poveljnika ruskega vlasovskega bataljona "Varjak" Ruske osvobodilne armade (ROA), ki je že prej, če bi bilo potrebno ponudil generalu Rupniku poveljstvo tudi nad ruskimi enotami v Sloveniji, je okrog poldneva ves razburjen poročal, da je ruska obveščevalna služba slišala v Ljubljani razburljive novice in da mu zato takoj daje svoj bataljon na razpolago.

"Gospod general, dajte povelje! Samo pol ure potrebujemo, pa bo v Ljubljani red..."

Ko je odšel, se je javil četniški polkovnik Ljuba Jovanović zaradi odredbe vojvode Pavla Djurišića.

Za njim je prišel Juš Rudolf Škof:

"V imenu Narodnega odbora in vseh domobrancev" je generalu

Rupniku "resno svetoval", da položaj lahko reši samo s tem, da odstopi!"

General Rupnik je takrat vedel, da je kocka padla.

Podvigi Narodnega odbora so mu vzeli iz rok poveljstvo nad domobranci in ga prenesli na novo imenovanega generala Krenerja pod slovenskim političnim vodstvom. S tem pa je ves načrt skupne obrambe padel v vodo. (Tabor, julij-avgust, 1979, str. 164)

Torej g. Steinbuch: "Ne, Butova stranka se je začela obnašati kot domobranci spomladi 1945, *temveč se je začela obnašati kot Narodni odbor in poveljstvo slovenske narodne vojske spomladi 1945*".

Domobranci smo hoteli ostati na svoji zemlji!

Domobranci smo hoteli braniti svoje domove, če bi bilo treba, tudi za ceno življenja!

Domobranec ni poznal umika!

Narodni odbor z novim generalom Slovenske vojske pa je dal povelje za umik - *kar nismo razumeli.*

Ta general je dal povelje da položimo orožje pred Angleži, *kar smo še manj razumeli.*

In ta general je dal povelje za vstop na angleške tovornjake, *kar smo osupli, kot s svincem oblitni, ko smo se znašli neoboroženi pred oboroženimi partizani.*

"Nismo leta in leta jokali nad svojo nesrečo."

G. Steinbuch, ves narod objokuje strašni genocid.

Mi preživeli domobranci pa se borimo naprej, dokler ne bodo obsojeni zločinci in zločini.

In še to: *"Takšnih ubogih desničarjev..."* G. Steinbuch, Domobranci smo: klerikalci, social demokratje, liberalci. *Predvsem pa smo Slovenci, ne desničarji, ne levičarji!*

Ivan Korošec.

Berkopec Stanko, je bil rojen v Vinici, Bela krajina, leta 1909. Bil je eden najstarejših članov našega Tabora. Kot veren in zaveden Slovenec, se je pridružil domobrancem v Ljubljani. Bil je begunec, ker so partizani v Beli krajini grozili s smrtjo njemu in njegovi ženi Barbari.

Pred tremi leti jima je umrl najstarejši sin Jože.

Ostal mu je le mlajši sin Jurij, ki je skrbel za njega ves čas njegove bolezni, ker je bil na vozičku že dalj časa. Tudi njegova žena Barbara je bolehná, zato jo sin Jurij vsak dan obišče.

21. julija smo pokopali zvestega Taborjana Stankota.

Ženi Barbari in sinu Juriju z družino, naše globoko sožalje!

Taborjani Kanada

B.P.

Hrovat France, domobranec, je bil rojen v Dolenji vasi pri Ribnici na Dolenjskem 27. januarja 1921. Kot zaveden Slovenec in veren fant, ni mogel drugače, kot v domobranske vrste. Begunstvo je preživel v Austriji, od tam pa emigriral v Kanado, Montreal. V aprilu mu je umrla žena, sedaj pa se je poslovil od nas še France, 25. julija, star 80 let.

Štirim skrbnim otrokom izrekamo naše iskreno sožalje!

Tabor-Kanada

P. B.

Polde Cimerman, je bil rojenRojen je bil 13. avgusta, 1916 v vasi Polje pri Tržiču na Dolenjskem. Umrl pa je 2. januarja, letos v St. Louis, Missouri.

Ko je komunizem zažgal revolucijo, se je spomladi 1942. pridružil Štajerskemu bataljonu v Gorjancih. Pozneje je šel k domobrancem in bil vseskozi v Grosupljem.

Ko so Angleži v Vetrinju prosili naše poveljstvo za 50 prostovoljcev, se je Polde javil. To je bila rešitev zanj, da ni bil vrnjen v mučeništvo in gotovo smrt.

Iz Vetrinja je potem prišel v Italijo, od koder so jih Amerikanci prepeljali v taborišče v Nemčijo. Od tu je Polde emigriral avgusta, 1949. v USA v St. Louis, Missouri. Tu se je poročil z ženo Angelco. V zakonu sta se rodila sin in hčerka.

Polde je bil zaposlen kot mizar do svoje smrti.

Ker je imel v Clevelandu mnogo prijateljev je nas večkrat obiskal, zlasti meseca junija, ko je bila na Orlovem vrhu Spominska proslava. Tu se je srečal z soborci iz Kanade in vse posod.

V St. Louis zapušča ženo, sina in hčer, oba že poročena.

Polde je bil vseskozi zvest naročnik Tabora.

V Sloveniji zapušča dve sestri in brata, v USA, Kanadi in po svetu pa veliko prijateljev in soborcev.

Dragi Polde, počivaj v miru v tej novi domovini Ameriki.

Hinko Zupančič

Sporočamo, da sta umrla brata našega pok. Janeza Matašiča.

Prav tako sporočamo, da je umrl nagle smrti Lojze Šparovec iz Grosuplja v krogu svoje družine in prijateljev na počitniški koloniji v Lepeni ob Soči. Pok. Lojze je sin ge. Jelke, ki je šla kot otrok skozi Teharje in mučilnico otrok pri Petričku v Celju.

V domovini je umrl profesor Pavle Kogej, pesnik. Kot mladoleten domobranec je preživel Teharje. Bil je vseskozi odločen narodnjak in protikomunist.

Umrl je Oblak Anton v USA., doma iz Bizovika. Kot mladoleten domobranec je ostal pri družini v Vetrinju in se tako rešil mučenja in smrti.

Nameraval je še potovati v domovino, da bi rešil dom in vse, kar so

pokradli "osvoboditelji," pa mu je kruta, zavratna bolezen, pretrgala nit življenja.

V Ameriki zapušča ženo Gretl, starejšo sestro Mici in sorodnike.

Dragi Tone, naj Ti bo lahka zemlja dežele svobode!

Sosed iz domovine.

Umrle je "Iztok," Skele Jože, domobranec pri železniški policiji, pozneje se je pridružil četnikom in bil zvezni oficir. Bil je zvest naročnik Tabora. Kratka, a kruta bolezen, mu je vse prekmalu ugasnila življenje. Pokopali smo ga v Argentini.

Dragi Istok, naj Ti bo lahka tuja zemlja!

Soborec.

Vsem žalujočim naše globoko doživeto sožalje.

ZDSPB Tabor.

DAROVALI SO

Tiskovni sklad:

Zupančič Ivanka	\$ 12.
Jazbec	\$ 100.-
Ovsenik	\$ 50.-
Vinko Levstik, namesto cvetja na grob	
Ivana Jelenca	DM 100.-
Bojc Jože	\$ 20.-
Burješ Lojze	\$ 50.-
Vehovec Ciril, v spomin na brate domobrance	\$ 30.-
Zajec Karel	\$ 30.-
Žnidaršič Jože ml. ob smrti	
Frances Grčar	\$ 20.-
Vogel Tone	\$ 20.-
Fujs Frank	\$ 20.-

Hauptman Ivan	\$ 10.-
Lekšan Rudi	\$ 10.-
Erdani Mirko	\$ 10.
Tomšič Francka	\$ 5.-

Rožmanov dom:

Prelat Jože Guštin	\$ 50.-
Dr. Frank Lukež, MD	\$ 160.-
Vodišek Marija	\$ 20.-

Darovi društvu:

Podjetje tri Z Inc. In družina Žnidaršič v spomin na očeta	
Jože Žnidaršič	\$ 200.-
Ing. Franci Gorenšek	\$ 20.-
Šivec Lilijan	\$ 40.-

VSEBINA

33 let dolga noč JANEZA RUSA - Branko Rebozov	145
Obsojamo: MITJA RIBIČIČ - ZLOČINEC	150
FRANCE BALANTIČ	152
Pridi Nikolaj - Janez Bohinc	154
Nadžkov Vovk in njegov čas	155
Partizanstvo in revolucija - dr. Lojze Marinček	159
Ciciban poslušá veter v gozdu - Branko Rebozov	161
Biseromašniku prečastitemu gospodu Janezu Lavrihu ...	162
Milanu Zajcu ob petinsedemdesetlentici	163
Generalu IX. Korpusa	164
Spomini domobranca Kokalj Janeza	166
Žuženberski mostobran - Ratko Šušteršič	170
Spomini na tiste dni - Sušnik	172
Sobotni ognjeni sij	178
Spominska proslava na Orlovem vrhu	178
Komemoracija v Midlandu - dr. Peter Urbanc	181
Židovska rdeča nit se vleče od Marksa	
do Roga - Tone Arko	182
Ob letu, ko je odšel ing. Anton Matičič - Kondor	184
Pomlad leta 1945 - Ivan Korošec	186
ODŠLI SO	190
DAROVALI SO	192

Hurlingham Sucursal Correo Argentino (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 1596
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619

„Kjer rod je moj,
kjer sin je tvoji,

tam si, Slovenija!

(M. Kremžar)

MÜNCHEN,
NEMČIJA